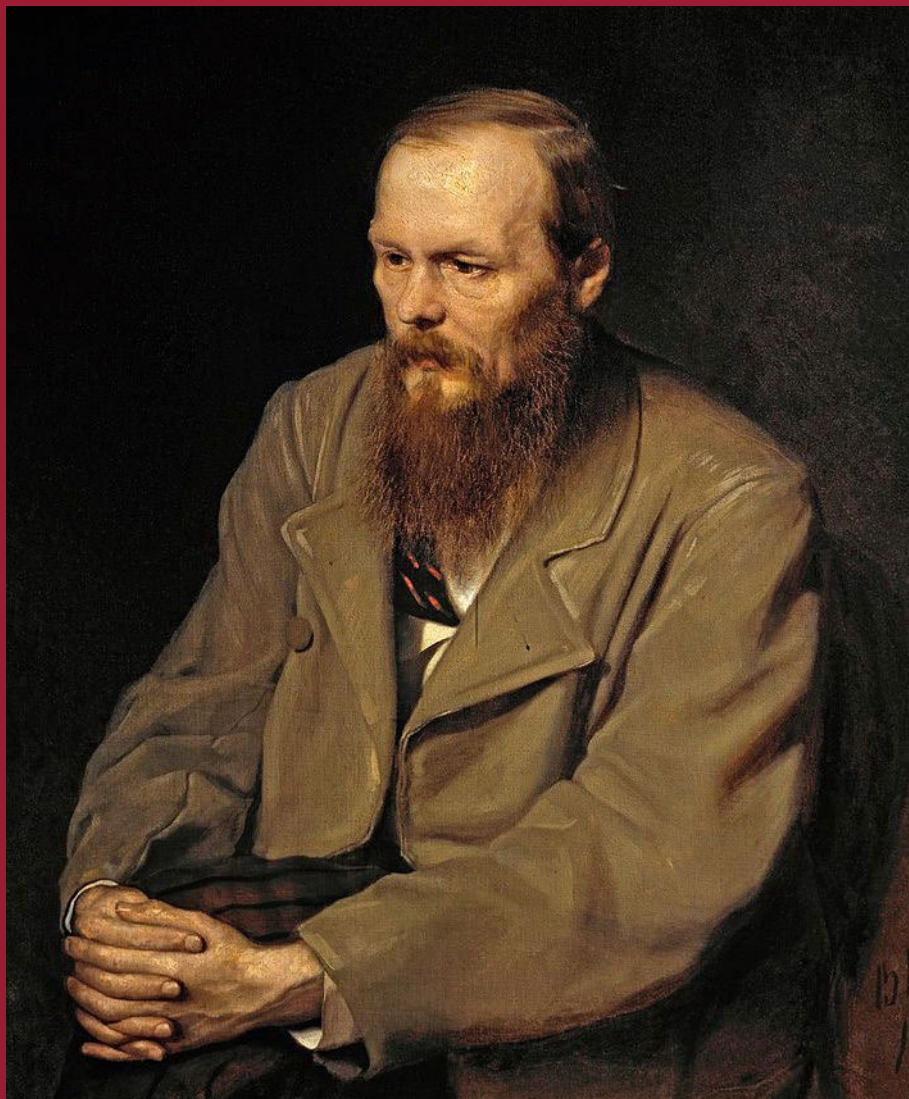

Fjodor Dostojevskij

Kvin rakontoj

Fjodor Dostojevskij
Kvin rakontoj

Tradukis el la rusa lingvo
Grigorij Arosev
kaj
Aleksander Korĵenkov

Ĉi tiu libro estas elŝutita
el la *retejo de Sezonoj*
<https://esperanto-ondo.ru/Libroj/Libroj.php>

Fjodor Dostojevskij

KVIN RAKONTOJ

Kompilis *Aleksander Korĵenkov*

Tradukis el la rusa: *Grigorij Arosev, Aleksander Korĵenkov*

Redaktis *Aleksander Korĵenkov*

Enpaĝigis *Aleksander Korĵenkov*

Korektis *Halina Gorecka*

Sur la kovropaĝo estas portreto de Fjodor Dostojevskij, pentrita de Vasilij Perov en 1872.

Ĝi estas bitlibro (elektronika libro) eldonita laŭ la normoj pdf kaj epub. Oni ne rajtas plene aŭ parte publikigi ĝin papere aŭ elektronike sen la permeso de la tradukintoj.

Dostojevskij, Fjodor Miĥajloviĉ

Kvin rakontoj / Tradukis el la rusa Grigorij Arosev, Aleksander Korĵenkov. Kompilis Aleksander Korĵenkov; Antaŭparolo kaj notoj de Aleksander Korĵenkov. — Kaliningrado: Sezonoj, 2021. — 55 p. — (Virtuala Biblioteko de Sezonoj; №19).

© Traduko en Esperanto, la tradukintoj 2002–2005, 2021.

© Elektronika eldono, *Sezonoj* 2021.

© Antaŭparolo kaj notoj, Aleksander Korĵenkov 2021.

ANTAŬPAROLO

Ĉi tiu eta kolekto aperis kiel bitlibro la 11an de novembro 2021, ekzakte je la ducenta naskiĝdatreveno de Fjodor Miĥajloviĉ Dostojevskij (Фёдор Михайлович Достоевский, 1821–1881). Ĉar ni publikigis en nia virtuala biblioteko broŝuron pri liaj vivo, verkoj kaj lingvaĵo (ĝi estas senpage elŝutebla ĉe <https://esperanto-ondo.ru/Libro/Libro.php>), ĉi tiu enkonduko estas tre konciza.

Kiel diras la titolo, ĉi tiu volumeto enhavas kvin rakontojn de Dostojevskij. Temas precize pri rakontoj, pli ĝuste: *mi*-rakontoj. Ili estas plukitaj el du ne-longaj periodoj, inter kiuj estas preskaŭ tri jardekoj.

Honesta ŝtelisto kaj *Novjara balo kaj nupto*, aperintaj en 1848, kvazaŭ daŭrigas la Peterburgajn felietonojn, kiujn la juna Dostojevskij aperigis en la ĵurnalo *Sankt-Peterburgskije Vedomosti* en 1847, trafe bildigante reprezentantojn de malsamaj sociaj tavoloj de la tiama Ruslanda ĉefurbo: eksa soldato, marĝenulo, riĉulo, gubernistina filo k. s.

La tri ceteraj rakontoj estis publikigitaj en *La taglibro de verkisto*, unika Ruslanda gazeto, en kiu aperis diversĝenraj verkoj de nur unu aŭtoro. Inter liaj sociaj, historiaj, filozofiaj kaj moralaj artikoloj, polemikaĵoj kaj komentarioj estis ankaŭ noveloj kaj rakontoj, kutime ilustrantaj la temojn, kiujn li traktis en *La taglibro* en la koncerna monato. *Knabo ĉe Krista abio* (januaro 1876) troviĝas inter *Knabo kun maneto* (mallonga noto pri almozantaj infanoj) kaj ampleksa raporto pri la vizitado de “kolonio” por krimintaj infanoj; *La kampulo Marej* (februaro 1876) sekvas la tekston *Pri la amo al la popolo*; kaj *La sonĝo de ridinda homo* (aprilo 1877), laŭ Miĥail Baĥtin, estas “preskaŭ plena enciklopedio de la ĉefaj temoj de Dostojevskij”.

Ĉi tiuj rakontoj pli frue aperis en libroj de *Sezonoj* kaj en *La Ondo de Esperanto*. Ĉe la redaktado de la nuna kolekto estis korektitaj kelkaj mistajpoj kaj tradukeraroj.

Kvin rakontoj kaj aliaj bitlibroj de *Sezonoj* estas elŝuteblaj ĉe <https://esperanto-ondo.ru/Libro/Libro.php>

Aleksander Korĵenkov

Honesta ŝtelisto

El notoj de nekonato

Foje matene, kiam mi jam tute pretis por iri en la oficejon, al mi venis Agrafena, mia kuiristino, lavistino kaj hejmmastrino, kaj, por mia miro, ekkonversaciis kun mi.

Ĝis nun ŝi estis tiel silentema, simpla virino, ke, krom ĉiutagaj du vortoj pri kion prepari por la tagmanĝo, ŝi dum la lastaj ses jaroj diris preskaŭ nenion. Almenaŭ mi nenion pli aŭdis de ŝi.

— Jen mi, sinjoro, al vi, — ŝi subite komencis, — vi luigu la ĉelon.

— Kiun ĉelon?

— Tiun, kiu estas apud la kuirejo. Estas klare kiun.

— Por kio?

— Por kio? Por tio, ke oni ja enlasas loĝantojn! Estas klare, por kio.

— Sed kiu luos ĝin?

— Kiu luos! Loĝanto luos. Estas klare kiu.

— Sed tie, mia patrinjo, eĉ liton ne eblas starigi; estos tro malvaste. Kiu tie loĝos?

— Por kio tie loĝi! Tie loko estos nur por dormi; kaj li loĝos ĉe fenestro.

— Kiu fenestro?

— Estas klare kiu, vi ja scias! Ĉe tiu, kiu estas en la antaŭĉambro. Li tie sidos, kudros aŭ faros ion alian. Verŝajne, li ankaŭ sur seĝo sidos. Li havas seĝon, ankaŭ tablon; li ĉion havas.

— Kiu do li estas?

— Li estas bona, vivsperta homo. Mi por li kuiros. Kaj pro la loĝado kaj manĝado **mi prenos nur po tri arĝentajn rublojn monate...**

Finfine mi, post longaj penoj, eksciis, ke iu neĵuna viro persvadis aŭ iel konsentigis Agrafenan enlasi lin en la kuirejon kiel luanton kaj manĝanton. Kio eniris la kapon de Agrafena, tio nepre okazu; mi sciis, ke alie ŝi ne lasos min en trankvilo. Kiam io ne konvenas al ŝiaj ideoj, ŝi tuj iĝas meditatanta,

falas en profundan melankolion, kaj tiu stato daŭras du aŭ tri semajnojn. Tiu-tempe manĝaĵo estas fuŝata, tolaĵo mankas, plankoj ne estas lavataj — do okazas pluraj malagrablajoj. Mi jam delonge rimarkis, ke tiu senvorta virino ne kapablis preni decidon, fiksiĝi ĉe iu sia propra penso. Sed kiam en ŝia febla menso hazarde formiĝis io simila al ideo aŭ entrepreneto, tiam rifuzi la realigon signifas por kelka tempo morale mortigi ŝin. Kaj tial, plej ŝatante mian trankvilon, mi tuj jesis.

— Ĉu li havas almenaŭ iun dokumenton, pasporton aŭ ion ajn?

— Certe! Estas klare ke jes. Bona, vivsperta homo; li promesis pagi tri rublojn.

Sekvatage en mia modesta fraŭla apartamento aperis la nova loĝanto, tamen mi ne bedaŭris, sed estis eĉ kontenta en la animo. Ĝenerale mi loĝas izolite, tute ermite. Mi preskaŭ ne havas konatojn kaj malofte forlasas la hejmon. Loĝinte dek jarojn kvazaŭ urogalo, mi certe kutimiĝis al la izoleco. Sed dek aŭ dek kvin jaroj kaj eble eĉ pli da sama izoleco, kun la sama Agrafena, en la sama fraŭla apartamento, estas certe sufiĉe velka perspektivo! Kaj tial en la nuna situacio kroma kvieta homo estas beato de l' ĉielo!

Agrafena ne trompis: mia loĝanto estis vivspertulo. Laŭ la pasporto evidentiĝis ke li estas ekssoldato, tion mi konstatis unuavide eĉ ne rigardante la pasporton, laŭ la vizaĝo. Oni facile rekonas tion. Mia loĝanto Astafij Ivanoviĉ estis tre bona homo por liaj konatoj. Ni ekkunvivis bone. Sed plej bone estis ke Astafij Ivanoviĉ fojfoje sciis rakonti historiojn kaj okazaĵojn el sia propra vivo. Ĉe la ĉiama enueco de mia rutina vivo tia rakontanto estis vera trezoro. Foje li rakontis iun el tiaj historioj. Ĝi certagrade impresis min. Sed jen pro kio li rakontis ĝin.

Foje mi restis sola en la apartamento; Astafij kaj Agrafena iris por siaj aferoj. Subite mi aŭdis en alia ĉambro ke iu eniris, kaj ŝajnis al mi, ke venis fremdulo. Mi eliris. En la antaŭĉambro vere estis fremda nealta viro, nur en surtuto malgraŭ la malvarma aŭtuna tempo.

— Kion vi bezonas?

— Oficiston Aleksandrov; ĉu li loĝas ĉi tie?

— Mankas tiu; adiaŭ, karulo.

— Sed ja la kortisto diris ke ĉi tie, — diris la vizitanto, singarde direktiĝante al la pordo.

— For, for, karulo; foriru.

Sekvatage post la tagmanĝo, kiam Astafij Ivanoviĉ almezuris sur mi la surtuton, kiun li estis refaranta, iu denove eniris la antaŭĉambron. Mi

malfermetis la pordon. La hieraŭa sinjoro antaŭ miaj okuloj trankvile prenis de la vestohoko mian bekeŝon, ŝovis ĝin sub la brakon kaj forkuris el la apartamento. Agrafena la tutan tempon gapis lin, malferminte la buŝon pro miro, kaj nenion plian faris por defendi la mantelon. Astafij Ivanoviĉ kuris post la fripono kaj post dek minutoj revenis anhelante kun la malplenaj manoj. La viro senspure malaperis!

— Nu, fiasko, Astafij Ivanoviĉ. Estas bone, ke la uniforman palton ni konservis! Alikaze li tre embarasus min, fripono!

Sed Astafij Ivanoviĉ estis tiom konsternita de ĉio ĉi, ke mi eĉ forgesis pri la ŝtelaĵo, rigardante lin. Li ne povis rekonsciĝi. Ĉiuminute li estis lasanta la faratan laboron, ĉiuminute komencis denove rakonti la aferon, kiel ĉio okazis, kie li staris, kiel antaŭ liaj okuloj, du paŝojn for, oni demetis la bekeŝon, kaj ĉio aranĝiĝis tiel, ke eĉ ne eblis kapti. Poste li denove residiĝis labori; kaj denove ĉesis, kaj mi vidis, ke li fine iris al la kortisto rakonti kaj riproĉeti lin, pro tio ke li permesas tiajn aferojn en sia korto. Poste li revenis kaj komencis insulti Agrafenan. Poste li residiĝis labori kaj ankoraŭ longe murmuris ion duonvoĉe, ke jen kiel ĉio okazis, kiel li ĉi tie staris kaj mi tie, kaj jen antaŭ la okuloj, du paŝojn for, oni demetis la bekeŝon kaj tiel plu. Mallonge dirante, malgraŭ sia agemo Astafij Ivanoviĉ estis klopodema kaj pedanta.

— Trompitaj estas mi kun vi, Astafij Ivanoviĉ! — mi diris al li vespere, donante al li glason da teo, kaj dezirante pro la enuo denove elvoki la rakonton pri la perdita bekeŝo, kiu fariĝis tre komika pro la ofta ripetado kaj profunda sincereco de la rakontanto.

— Trompitaj, sinjoro! Ja estas vere domaĝe, malico atakas min, kvankam ne mia vesto malaperis. Laŭ mi ne estas pli aĉa kanajlo ol ŝtelisto. Iu ja prenas ion sen pago, sed tiu ŝtelas vian laboron, vian ŝviton verŝitan dum la laboro, vian tempon... Pu, abomenaĵo! Mi eĉ ne volas paroli, malico strangolas min. Ĉu vi, sinjoro, vere ne bedaŭras vian havaĵon?

— Jes, prave, Astafij Ivanoviĉ; prefere io forbrulu, sed ne akiriĝu al ŝtelisto, mi ne deziras.

— Kion deziri! Certe, ŝtelistoj estas diversaj: okazis foje al mi, sinjoro, trafi honestan ŝteliston!

— Honestan? Ĉu ŝtelisto povas esti honesta, Astafij Ivanoviĉ?

— Vi pravas, sinjoro! Ŝtelisto ne povas esti honesta, ne eblas tio. Mi nur volis diri ke, ŝajne, tiu homo estis honesta, sed ŝtelis. Mi vere kompatis lin.

— Sed kiel tio okazis, Astafij Ivanoviĉ?

— Tio okazis, sinjoro, antaŭ proksimume du jaroj. Tiam mi estis devigita

preskaŭ unu jaron vivi sen ofico; sed kiam mi ankoraŭ laboris en antaŭa loko, al mi proksimiĝis tute pereinta homo. Ni konatiĝis simple en senluksa manĝejo. Tiu ebriulo, voluptulo kaj parazito antaŭe havis iun oficon, sed pro la ebria vivo oni jam delonge eksigis lin. Tute neinda! Li estis vestita per Dio-scias-kio! Iufoje mi pensis, ke li ne surhavas ĉemizon sub la palto; li for-diboĉis ĉion havatan. Sed li ne estis senbrida, lia karaktero estis kvieta, tre tenera, bonkora; li nenion petis, pro ĉio li rimorsis: nu mi mem foje vidis ke li volas drinki, kaj mem regalis lin per glaseto. Nu, iel ni proksimiĝis, alivorte li kore ligiĝis al mi... Por mi ja tute egalas. Sed kia homo li estis! Li estis apude kvazaŭ hundo, vi iras tien — li post vi; sed ni ja intervidiĝis nur unufoje, jen kia malfortulo! Unue li petis enlasi lin por tranokto — do mi enlasis; mi rimarkis ke lia pasporto estas en ordo kaj ke la homo estas nemalbona! Sekvatage mi denove enlasis lin por tranokto, li venis ankaŭ je la tria tago, la tutan tagon li sidis ĉe la fenestro; denove restis por la nokto. Nu, mi pensis, jen li altrudiĝis al mi: mi lin trinkigu, kaj nutru, kaj eĉ enlasu por tranokto — tamen mi estas malriĉa, sed aldone parazito altrudas sin. Pli frue li, samkiel min, vizitadis iun oficiston, ligiĝis al li, ili kune drinkadis; sed la oficisto iĝis drinkulo kaj mortis pro la malfeliĉo. Lia nomo estis **Emelja** — Emiliano Iljiĉ. Mi longe pensis, kion mi faru kun li? Forpeli lin estus hontinde, mi kompatis lin: li estis tre mizera, pereanta homo, je Dio! Kaj silentema li estis, nenion petis, nur sidis kaj kvazaŭ hundo rigardis al la okuloj. Tiel la ebria vivo fuŝas la homon! Jen mi ekhavis ideon: mi diru al li, ke iru vi for, Emilĉjo; vi havas neniun kialon resti ĉe mi, vi mistrafis; mi mem baldaŭ havos neniun por manĝeti, do kiel mi povos nutri vin ĉe mi? Mi sidis, pensis — kion li farus se mi dirus tion al li? Nu mi imagis kiel longe li rigardus al mi aŭdinte mian parolon, longe sidus komprenante neniun vorton, kiam li poste divenus, li stariĝus de sur la fenestrobreto, prenis sian saketon — mi nun kvazaŭ vidas tiun kvadratitan, ruĝan, truitan saketon, en kiun li metis Dio-scias-kion kaj kiun konstante portis kun si — ordigus sian palton ke ĝi solide aspektu kaj estu varma, kaj ke la truoj ne estu videblaj: li estis delikata! Poste li malfermus la pordon kaj elirus al la ŝtuparo larmetante. Nu, kial li tute pereu?.. Mi kompatis lin! Sed poste mi pensis pri mia stato! Do atendu, Emilĉjo, mi pensis, vi nelonge festenos ĉe mi; jen mi baldaŭ translokiĝos, kaj vi ne retrovos min. Do, sinjoro, mi translokiĝis. Tiam bienulo Aleksandro Filimonoviĉ (nun li estas mortinta, fartu li bone en la ĉieloj) diris: “Mi tre kontentas pri vi, Astafij, kiam ni ĉiuj revenos el la vilaĝo, ni ne forgesos vin kaj denove dungos”. Mi estis ĉefservisto ĉe ili, — tre bonkora estis la bienulo, sed li mortis en tiu

jaro. Do post lia forveturo mi kolektis miajn aĵojn, la tutan havatan monon, decidis vivi trankvile kaj translokiĝis al oldulino, luinte ĉe ŝi ĉambroparton. Ŝi efektive apenaŭ havis liberan lokon. Antaŭe ŝi ie servis kiel vartistino, sed tiam ŝi loĝis aparte, ricevante pension. Nu, mi pensis, nun adiaŭ, kara Emelja, vi ne retrovos min! Sed kio, sinjoro, okazis? Vespere mi revenis (mi vizitis konaton) kaj tuj vidis Emeljan, kiu sidis sur mia kesto, kaj lia kvadratika saketo estis apud li, li sidis en sia palto atendante min... Kaj pro enuo li eĉ prenis religian libron de la oldulino kaj tenis ĝin renverse. Tamen li trovis min! Mi tute senesperigis. Nu, mi pensis, kion fari, kial mi dekomence ne forpelis lin? Kaj mi rekte demandis: “Ĉu vi kunportis la pasporton, Emelja?”

Tiam mi, sinjoro, sidiĝis kaj komencis mediti: ĉu li, vagabondo, multan damaĝon kaŭzos al mi? Kaj rezultis laŭ la medito, ke la damaĝo estos negranda. Manĝi li bezonas, mi pensis. Nu, panpeco matene, kaj por ke estu pli bonguste necesos aĉeti cepon. Tagmeze same necesos doni al li panon kaj cepon; kaj vespermanĝi same per cepo kaj kvaso, kaj pano, se li deziros panon. Kaj se hazarde aperos brasiksupo, ni ambaŭ estos tutsataj. Mi mem ne multe manĝas, kaj estas konate ke la drinkulo nenion manĝas: li bezonas nur ebriigan alkoholaĵon. Li nin ruinigos pro drinkado, mi pensis, sed tuj, sinjoro, alia afero venis en mian kapon, kaj mi iĝis obsedita tiel, ke se Emelja forirus, mi ne ĝojus pri la vivo... Mi do decidis tiam fariĝi lia patro-bonfarulo. Mi pensis, ke mi savos lin de la malica perejo, kaj forgesigos al li la drinkadon! Do bone, mi pensis, Emelja, restu ĉe mi, sed regu vin, obeu la ordonon!

Do mi decidis komence kutimigi lin al iu laboro, sed ne tuj; unue li ripozu iomete, kaj mi intertempe pripensu kaj serĉu, al kio Emelja povos esti kapabla. Ĉar por ĉiu afero, sinjoro, antaŭ ĉio estas bezonata homa kapablo. Kaj mi komencis kaŝe observi lin. Mi konstatis: senespera homo vi estas, Emilĉjo! Mi komencis per afablaj vortoj: tiel kaj ĉi tiel, Emiliano Iljiĉ, atentu vin, iel ordigu vin.

— Sufiĉas diboĉi! Rigardu, vi estas ĉifone vestita, via palto, pardonu, kribrilon similas; tio estas malbona! Ŝajne tempas jam ĉesi!

Mia Emilĉjo sidis kaj aŭskultis min, malleviste la kapon. Nu, sinjoro! Li atingis tion, ke sian langon fordiboĉis, eĉ unu konvenan vorton ne povis diri. Vi demandas pri trajtoj, sed li respondas pri faboj! Li aŭskultis, longe aŭskultis, kaj poste suspiris.

— Kial vi suspiras, mi demandis, Emiliano Iljiĉ?

— Simple, nenio grava, Astafij Ivanoviĉ, ne zorgu. Hodiaŭ du virinoj,

Astafij Ivanoviĉ, batalis surstrate, unu hazarde faligis la korbon kun oksikokoj de la alia.

— Kio do?

— Kaj la alia pro tio intence faligis ŝian korbon kun oksikokoj kaj komencis treti ĝin piede.

— Sed kio do, Emiliano Iljiĉ?

— Nenio, Astafij Ivanoviĉ, mi nur simple.

“Nenio, nur simple. Ho! mi pensis, Emilĉjo, Emilĉjeto! Fordiboĉis kaj prodigis vi la kapon!..”

— Ankoraŭ iu sinjoro perdis monbileton sur trotuaro en Goroĥovaja, pli ĝuste en Sadovaja. Kaj iu viro rimarkis kaj diris: “Mia bonŝanco”; sed alia viro rimarkis kaj diris: “Ne, la mia! Mi antaŭ vi rimarkis...”

— Nu, Emiliano Iljiĉ.

— Kaj la viroj ekbatalis, Astafij Ivanoviĉ. Sed policano venis, prenis la monon, redonis ĝin al la sinjoro, kaj minacis enkarcerigi ambaŭ virojn.

— Sed kio do? Kio edifa estas en tio, Emilĉjo?

— Nenio. La popolo ridis, Astafij Ivanoviĉ.

— Aĥ, Emilĉjeto! La popolo! Vi vendis la propran animon kontraŭ kupra groŝo. Aŭdu, Emiliano Iljiĉ, kion mi diras al vi.

— Kion, Astafij Ivanoviĉ?

— Prenu iun laboron, vere, prenu. Centan fojon mi diras al vi, prenu, kompatu vin!

— Kion mi prenu, Astafij Ivanoviĉ? Mi ja ne scias kion mi prenos, ja neniu dungos min, Astafij Ivanoviĉ.

— Pro tio do oni vin forpele maldungis, Emelja, drinkanta homo vi estas!

— Ankoraŭ bufedisto Vlas hodiaŭ estis vokita al la policejo, Astafij Ivanoviĉ.

— Por kio li estis vokita, Emilĉjeto?

— Mi ne scias por kio, Astafij Ivanoviĉ. Verŝajne estis necese, kaj oni lin vokis...

“Aĥ! mi pensis, pereis ni ambaŭ, Emilĉjeto! Pro niaj pekoj Dio nin punas!” Nu kion fari kun tia homo, sinjoro!”

Sed la knabo estis ruza, vere! Li komence aŭskultis min kaj poste tio evidente tedis al li; se li estis rimarkanta ke mi koleriĝis, li estis prenanta la palton kaj forglitis senspure! Tage li ie vagaĉis, vespere revenis ebrieta. Nur Dio scias, kiu drinkigis lin, de kie li prenis monon; ne mi kulpis pri tio!

— Ne, mi diris, Emiliano Iljiĉ, vi ne restos viva! Sufiĉas drinki, komprenu,

sufiĉas! Sekvafoje kiam vi revenos ebria, vi dormos sur la ŝtuparo! Mi ne enlasos vin!

Aŭskultinte la ordonon, mia Emelja sidis hejme dum unu tago, dum la dua; sed je la tria tago li denove forglitis. Mi longe atendis — li ne revenis! Mi konfesas, ke mi jam ektimis kaj ekkompatis lin. Kion mi faris al li? Mi timigis lin. Kien do li iris, malfeliĉulo? Li pereos verŝajne, mia Dio! Venis la nokto — li ne aperis. Matene mi eliris en la vestiblon kaj ekvidis lin dormi en la vestiblo. Li metis la kapon sur ŝtupeton kaj kuŝis tute rigida pro frosto.

— Kio okazis al vi, Emelja? Dio gardu vin! Kie vi estis?

— Sed vi, Astafij Ivanoviĉ, hieraŭ koleris, ĉagreniĝis kaj promesis kuŝigi min dormi en la koridoro, mi do ne kuraĝis eniri, Astafij Ivanoviĉ, kaj kuŝiĝis ĉi tie...

Kaj malico kaj kompatato ekregis min!

— Vi, Emiliano, prenu iun alian oficon. Kial gardi la ŝtuparon?

— Sed kiun alian deĵoron, Astafij Ivanoviĉ?

— Ekzemple vi, pereinta animo, mi diris (tia malico ekregis min!), lernu, ekzemple, tajlorarton. Jen kia estas via palto! Krom ke ĝi estas truita, vi balaas per ĝi la ŝtuparon! Almenaŭ prenu kudrilon kaj flicku la truojn, ke estu konvene. Aĥ, ebrulo vi estas!

Do, sinjoro! Li prenis kudrilon, mi diris tion moke sed li ektimis kaj prenis, demetis la palton kaj komencis ŝovi fadenon en la trueton de la kudrilo. Mi rigardis al li; nu la afero estas kutima, la okuloj pleniĝis per puso, ruĝiĝis; la brakoj tremas, ĉio estas vana! Li ŝovis, ŝovis — ne eniras la fadeno; li kaj palpebrumis, kaj salivumis ĝin, kaj tordis enmane — sed ne! Li ĵetis ĝin kaj rigardis al mi...

— Nu, Emelja, vi komplezis min! Se tio okazus publike, mi forhokus vian kapon! Ja mi al vi, simpla homo, moke, rikane diris... Iru, Dio gardu vin! Simpla sidu kaj ne faru hontindaĵojn, ne dormu sur la ŝtuparo, ne hontigu min!

— Sed kion do mi faru, Astafij Ivanoviĉ, ja mi mem scias ke mi ĉiam estas ebrieta kaj taŭgas por nenio!.. Mi nur vin, mian bon... Bon-farulon vane ĉagrenas...

Ĉi tiam liaj bluaj lipoj skuiĝis, ekfluis larmeto sur la blanka vango, kaj ektemis ĉi larmeto sur lia nekombita barbeto, kaj mia Emiliano subite ellasis tutan polmon da larmoj... Ho Dio! Tio kvazaŭ tranĉis mian koron.

“Aĥ vi, sentema homo, mi eĉ ne imagis tion! Kiu scius, kiu divenus tion?.. Ne, mi pensis, Emelja, mi forlasos vin tute, pereu kvazaŭ ĉifoneto!..”

Nu, sinjoro, ne necesas longe rakonti! Tiu sensignifa mizera afero ne

meritas rakonton, kaj vi, sinjoro, eĉ du groŝojn ne donus por ĝi; sed mi multon donus, se mi havus multon, por ke ĉio ĉi ne okazu! Mi havis, sinjoro, rajdpantalono, forbrulu tiu bona kaj plaĉaspekta blua kvadratita pantalonon; ĝin mendis bienulo veninta ĉi tien, sed poste li rifuzis dirinte ke la pantalonon estas mallarĝa; do ĝi restis ĉe mi. Mi pensis — valora aĵo! En bazaro de brokantaĵoj oni donos eble kvin rublojn — sed se ne donos, mi el ĝi du pantalonon produktos por la peterburgaj sinjoroj, kaj eĉ iom restos por mia veŝto. Por malriĉulo ĉio estas bona! Emilĉjeto tiam havis severan, tristan tempon. Mi rimarkis, ke li ne drinkis unu tagon, ne drinkis la duan, la trian tagon ne enbuŝigis drinkaĵon, li eksomnolis, aspektis tre kompatinde kaj sidis malgajiĝinte. Nu, mi pensis, aŭ vi rimedojn ne havas, karulo, aŭ vi mem ekiris la Dian vojon, obeis la racion kaj diris al si: “Ne plu!” Jen, sinjoro, okazis jene: tiu tago estis festa. Mi iris al la preĝejo; post la reveno mi konstatis ke mia Emelja sidas ĉe la fenestro ebrieta kaj balanciĝas. Hm! Mi pensis, tiel do vi faras, karulo! Kaj pro io mi malfermis la keston. Mi ekvidis, ke la pantalonon ne estas tie!.. Mi rigardis tien kaj reen, sed ĝi malaperis! Nu, kiam mi trafosis ĉion kaj konstatis ke ĝi mankas, io skrapis mian koron! Mi impetis al la oldulino, unue mi blasfemetis ŝin, mi kulpas, sed mi tute ne suspektis Emeljan, kvankam la krimon pruvis ke li sidis ebria! “Ne, mia oldulino diris, Dio gardu vin, kavaliro, por kio mi bezonas la pantalonon, ĉu mi survestu ĝin? Mi mem antaŭ nelonge perdis jupon pro iu ano de la vira genro... Nu do, mi nek scias nek imagas”, ŝi diris. — “Kiu estis ĉi tie, kiu venis?” — “Ja neni, ŝi diris, kavaliro, neni venis; mi ĉiam estis ĉi tie. Emiliano Iljiĉ eliris, sed poste revenis; jen li sidas! Pridemandu lin”. — “Ĉu vi prenis, Emelja, pro iu bezono, mian novan rajdpantalono, ĉu vi memoras — ni planis ĝin por la bienulo?” — “Ne, li diris, Astafij Ivanoviĉ, mi ja ne prenis ĝin”.

Kia okazaĵo! Mi rekomencis serĉi, serĉis-serĉadis — nenie! Kaj Emelja sidas kaj ŝanceliĝas. Mi sidis, sinjoro, rekte antaŭ li, kaŭre super la kesto, kaj subite mi fiksas la rigardon al li... Ah ha! — mi pensis, kaj mia koro ekflamis en la brusto; mi eĉ ruĝiĝis. Subite ankaŭ Emelja rigardis al mi.

— Ne, Astafij Ivanoviĉ, mi pantalonon vian... jen, vi eble pensas ke mi do, sed mi ne prenis ĝin.

— Sed kien ĝi malaperis, Emiliano Iljiĉ?

— Ne, li diris, Astafij Ivanoviĉ, mi tute ne vidis.

— Sed, Emiliano Iljiĉ, ĉu ĝi spite al ĉio malaperis mem?

— Eble ĝi mem malaperis, Astafij Ivanoviĉ.

Mi aŭskultis lin, stariĝis, venis al la fenestro, lumigis la lampon kaj eklabo-

ris. Mi estis riparanta veŝton por oficisto loĝinta sub ni. Kaj en la brusto ĉi brulis kaj jelpis. Do estus pli facile se mi metus en la fornon mian tutan vestaron. Evidente Emelja eksentis ke malico kaptis mian koron. Se oni kaŭzis malbonon, sinjoro, oni de fore sentas minacon, kvazaŭ birdo fulmotondron.

— Kaj jen, Astafij Ivanoviĉ, — Emilĉjeto komencis (dum lia voĉeto tremis), — hodiaŭ Antip Proĥoroviĉ, helpkuracisto, edziĝis kun la vidvino de la ĵus mortinta fiakristo...

Mi do rigardis al li, kaj evidente malice rigardis... Emelja komprenis. Mi ekvidis, ke li stariĝis, venis al la lito kaj komencis ion palpserĉi apud ĝi. Mi atendis — li longe okupiĝis daŭre murmurante: “Ne kaj ne, kien ĝi, friponaĵo, malaperis!” Mi atendis kio okazos; ekvidis kiel Emelja rampis kaŭre sub la liton. Mi ne eltenis.

— Kial vi, Emiliano Iljiĉ, kaŭre rampas?

— Eble tie estas la pantalono, Astafij Ivanoviĉ. Por rigardi, ĉu ĝi falis ien tie.

— Kial vi, sinjoro (pro domaĝo mi alparolis lin respekte), kial vi, sinjoro, zorgas pri tia malriĉa simpla homo kia mi estas; por kio la genuojn vane vundi!

— Sed ja, Astafij Ivanoviĉ, mi nenion... Ĝi eble iel troviĝos, se serĉi.

— Hm... mi diris; aŭskultu, Emiliano Iljiĉ!

— Kio, li diris, Astafij Ivanoviĉ?

— Ĉu eble vi, mi diris, simple ŝtelis ĝin de mi, dankinte min pro mia gastamo kiel ŝtelisto kaj fripono? — do mi, sinjoro, tiel flamiĝis, ke li komencis rampi surplanke antaŭ mi.

— Ne, Astafij Ivanoviĉ...

Kaj li en la sama stato restis sub la lito vizaĝ-al-planke. Li longe kuŝis, poste li elrampis. Mi rigardis: tute pala homo, kvazaŭ littuko. Li stariĝis, sidiĝis apud mi ĉe la fenestro, kaj tiel sidis ĉirkaŭ dek minutojn.

— Ne, li diris, Astafij Ivanoviĉ, — kaj subite li stariĝis kaj proksimiĝis al mi, mi memoras lin bonege, horora kvazaŭ peko. — Ne, Astafij Ivanoviĉ, mi ne bonvolis preni vian pantalonon.

Li tutkorpe tremis, pikante sian bruston per tremanta fingro, kaj lia voĉo vibris tiel, ke mi mem timidiĝis kaj kvazaŭ gluiĝis al la fenestro.

— Nu, mi diris, Emiliano Iljiĉ, bonvolu pardoni min, se mi, stultulo, vane riproĉis vin. Kaj la pantalono evidente pereis; sed ni ne pereos sen ĝi. Ni havas la brakojn dank’ al Dio, ni ne komencos ŝteli... Kaj ne almozpetos de fremda malriĉa homo; ni perlaboros panon...

Emelja aŭskultis min, iom staris antaŭ mi kaj sidiĝis. Tiel li sidis la tutan vesperon, ne moviĝetis; mi jam enlitiĝis, sed Emelja plu sidis sur la sama loko. Nur matene mi vidis ke li kuŝas sur nekovrita planko, kurbiĝinte en sia palto; li tro humiliĝis kaj ne venis en la liton. Nu, sinjoro, mi malŝatis lin de tiam, kaj dum la unuaj tagoj mi abomenis lin. Okazis tiel, kvazaŭ mia propra filo priŝtelus kaj plej profunde ofendus min. Aĥ, mi pensis, Emelja, Emelja! Sed Emelja, sinjoro, dum ĉirkaŭ du semajnoj senhalte drinkis. Do li tute best-iĝis, drinkante pli multe ol li povus. Matene li estis foriranta, profunde nokte — revenanta, kaj dum du semajnoj mi neniun vorton aŭdis de li. Verŝajne la ĉagreno torturis lin mem, aŭ li volis iamaniere pereigi sin. Sed fine, sufiĉe, li ĉesis drinki, evidente li ĉion fordiboĉis kaj denove sidiĝis ĉe la fenestro. Mi memoras lin sidi kaj silenti dum tri diurnoj; subite mi vidis ke li ploris! Do li sidis, sinjoro, ploregis! Kvazaŭ puto, kvazaŭ li ne aŭdus mem kiel li faligas la larmojn. Ja estas malfacile, sinjoro, vidi kiel adolta homo ploras, des pli se pro ĉagreno-malbena ploras tia oldulo kia Emelja.

— Kio okazis al vi, Emelja? — mi diris.

Li tuta skuiĝis. Li tremeris. Ja mi unuafoje post tiam alparolis lin.

— Nenio... Astafij Ivanoviĉ.

— Dio gardu vin, Emelja, ĉio malaperu. Kial vi sidas kiel strigo? — mi kompatis lin.

— Simple, Astafij Ivanoviĉ, mi nenion. Mi volas preni iun laboron, Astafij Ivanoviĉ.

— Kian do laboron, Emiliano Iljiĉ?

— Ne gravas, iun ajn. Eble mi trovos iun postenon, kiel estis antaŭe; mi jam iris al Fedosej Ivanoviĉ por peti... Ne estas bone ke mi ofendas vin, Astafij Ivanoviĉ. Kiam mi, Astafij Ivanoviĉ, eble trovos la laboron, mi repagos al vi ĉion kaj pro ĉiuj viaj manĝoj kompensos vin.

— Sufiĉas, Emelja, sufiĉas; nu, estis peko — sed ĝi pasis! Diablo prenu ĝin! Ni vivu kiel antaŭe!

— Ne, Astafij Ivanoviĉ, vi eble ankoraŭ pri tio, sed mi ne bonvolis preni vian pantalonon...

— Nu, kiel vi volas; Dio gardu vin, Emilĉjeto!

— Ne, Astafij Ivanoviĉ. Mi, evidente, ne plu estos via loĝanto. Pardonu min, Astafij Ivanoviĉ.

— Dio gardu vin, mi diris, kiu vin, Emiliano Iljiĉ, ofendas kaj forpelas el la hejmo, ĉu mi?

— Ne, ne estas dece por mi loĝi ĉe vi, Astafij Ivanoviĉ... Prefere mi iru...

Do li tre ofendiĝis kaj ĉiam ripetadis la samon. Mi rigardis al li, kaj li vere stariĝis kaj metis sur la ŝultrojn la palton.

— Tamen kien vi, Emiliano Iljiĉ! Aŭdu la voĉon de l' prudento. Kion vi faros? Kien vi iros?

— Ne, tamen adiaŭ, Astafij Ivanoviĉ, ne tenu min (li denove plorĝemis); mi prefere iru, Astafij Ivanoviĉ. Vi jam ne estas la sama.

— Ĉu ne la sama? La sama! Vi estas kiel eta, malsaĝa infano, vi pereos memstare, Emiliano Iljiĉ.

— Ne, Astafij Ivanoviĉ, nun vi, kiam vi foriras, lasas la keston ŝlosita, kaj mi, Astafij Ivanoviĉ, vidas kaj ploras... ne, vi tamen prefere lasu min, Astafij Ivanoviĉ, kaj pardonu min pro ĉio, per kio mi ofendis vin dum nia kunvivado.

Kio do, sinjoro? Do li foriris! Mi atendis unu tagon, pensante ke li revenos vespere — sed ne! La duan tagon li forestis, la trian ne venis! Mi ektimis, angoro turnadis min; mi nek trinkis, nek manĝis, nek dormis. Li tute sentrankviligis min! Je la kvara tago mi ekiris, ĉiujn drinkejojn mi vizitis, demandante — sed malaperis Emilĉjeto! “Ĉu li perdis sian bravan kapon? — mi pensis. — Eble li ebrieta jam mortaĉis ĉe iu barilo, kaj nun kuŝas simile al putra trabo”. Mi revenis hejmen nek viva nek morta. Ankaŭ sekvatage mi decidis serĉi. Kaj mi damnis min mem, pro tio ke mi permesis al la stulta homo propravole foriri de mi. Sed ĉe la mateniĝo de la kvina tago (ĝi estis festa) mi aŭdis, ke la pordo knaras. Mi vidis, ke eniris Emelja, mem blua kun la haroj kotkovritaj, kvazaŭ li dormus surstrate. Li maldikiĝis kiel vergo; li demetis la palton, sidiĝis apud mi sur la keston, ekrigardis al mi. Mi ekĝojis, sed eĉ pli ol antaŭe angoro algluiĝis al mia animo. Jen tiel, sinjoro, okazas: se mi simile pekus, mi tute sincere prefere mortaĉus ie kiel hundo, sed ne revenus. Sed Emelja revenis! Nu, nature, estas peze vidi homon en tia stato. Mi komencis lin prizorgi, karesi, konsoli. “Nu, mi diris, Emilĉjeto, mi ĝojas ke vi revenis. Se vi iom malfruus, mi ankaŭ hodiaŭ irus serĉi vin tra drinkejoj. Ĉu vi manĝis?”

— Manĝis, Astafij Ivanoviĉ.

— Ĉu vi vere manĝis? Jen, karulo, restis iom da hieraŭa brasiksupo; ĝi estis kuirita kun bovaĵo, sed ne kun nenio; kaj jen cepo kun pano. Manĝu, ĝi ne malutilas por la sano.

Mi donis al li manĝaĵon kaj tuj konstatis ke li eble dum tri tagoj nenion manĝis, — tia apetito vidiĝis! Do la malsato pelis lin al mi. Rigardante al li, karulo, mi sentis kompaton. Nu, mi pensis, mi kuru al drinkejo kaj portu al li iom por drinki por konsoli la animon, kaj ni finu, sufiĉas! Mi ne plu havas

malicon kontraŭ vi, Emilĉjeto! Mi alportis vodkon. Jen, mi diris, Emiliano Iliĉ, ni trinku je la festo. Ĉu vi volas trinki? Ĝi estas bona!

Li etendis la manon, tre avide etendis, eĉ preskaŭ prenis la glaseton, sed haltis, iom atendis, poste prenis, ekportis ĝin al la buŝo, kaj iom da vodko verŝiĝis sur lian manikon; fine li proksimigis ĝin al la buŝo, sed tuj remetis sur la tablon.

— Kio, Emilĉjeto?

— Nenio, mi jen... Astafij Ivanoviĉ.

— Ĉu vi ne trinkos?

— Ja mi, Astafij Ivanoviĉ, jam tiel... Mi ne plu drinkos, Astafij Ivanoviĉ.

— Do ĉu vi entute intencas ĉesi drinki, Emilĉjeto, aŭ nur hodiaŭ ne drinkos?

Li silentis. Post unu minuto li metis manon sur la kapon.

— Kio okazis, ĉu vi malsanas, Emelja?

— Jes, mi malbone fartas, Astafij Ivanoviĉ.

Mi kuŝigis lin en la liton. Mi konstatis ke li vere malbone fartis: la kapo varmegis, kaj lin mem skuegis febro. Mi sidis apud li tage, sed vespere li ekfartis malpli bone. Mi miksis por li kvason kun oleo kaj cepo, alŝutis panon. “Nu, — mi diris, — manĝu la miksaĵon, eble vi pliboniĝos!” Li kapneas. “Ne, li diras, mi hodiaŭ ne plu manĝos, Astafij Ivanoviĉ”. Mi preparis teon por li, tro klopodigis la oldulinon, sed li ne pliboniĝis. Nu, mi pensis, aĉe! Je la tria mateno mi iris al doktoro. Tie loĝis mia konato kuracisto Kostopravov. Li kuracis min antaŭe, kiam mi servis ĉe familio Bosomjagin. La kuracisto venis kaj diris: “Ne, tre malbone. Eĉ vane vi invitis min. Sed eble donu al li pulvorojn”. Nu, la pulvorojn mi ne donis; pensante ke la kuracisto blagis; sed intertempe jam la kvina tago alvenis.

Li kuŝis, sinjoro, antaŭ mi, mortante. Mi sidis ĉe la fenestrobreto, laborante. La oldulino hejtis la fornon. Ĉiuj silentis. La koro, sinjoro, doloris min pro li, feĉulo, kvazaŭ mi sepultus propran filon. Mi sciis ke tiutempe Emelja rigardis al mi; mi de la mateno rimarkis ke li kolektas la fortojn, volas ion diri, sed, evidente, ne kuraĝas. Finfine mi rigardis al li kaj vidis, ke granda angoro estis en la okuloj de la povrulo; li ne formetis la rigardon de mi, sed kiam mi rigardis al li, li tuj mallevis la okulojn.

— Astafij Ivanoviĉ!

— Kio, Emilĉjeto?

— Sed se, ekzemple, mian palton porti al bazaro de brokantaĵoj, ĉu oni multon pagus por ĝi, Astafij Ivanoviĉ?

— Nu, mi diris, oni ne scias, ĉu oni pagus multe. Eble oni eĉ tri rublojn pagus per monbiletoj, Emiliano Iljiĉ.

Sed se efektive porti ĝin, oni nenion pagus, nur mokus pro la provo vendi tiun sentaŭgaĵon. Mi diris tion al li, Dia homo, nur konsole.

— Sed mi pensas, Astafij Ivanoviĉ, ke oni pagus por ĝi tri rublojn arĝente, ja ĝi estas drapa, Astafij Ivanoviĉ. Ĉu povas drapaĵo kosti tri rublojn bilete?

— Mi ne scias, Emiliano Iljiĉ; sed se vi volas porti, certe necesos komence peti tri rublojn.

Emelja iom silentis, kaj poste denove vokis min:

— Astafij Ivanoviĉ!

— Kio, Emilĉjeto?

— Kiam mi mortos, vendu la palton, sed ne entombigu min en ĝi. Mi simple kuŝos; sed ĝi estas valora, ĝi povos taŭgi al vi.

Tiam mia koro neesprimeble doloris min. Mi rimarkis ke la antaŭmorta angoro proksimiĝas al li. Ni denove eksilentis. Tiel pasis ĉirkaŭ unu horo. Mi rigardis al li denove: li daŭre rigardas al mi, sed kiam mi renkontiĝis kun liaj okuloj, li denove mallevis la rigardon.

— Ĉu vi volas, mi diris, trinki akvon, Emiliano Iljiĉ?

— Donu, Dio gardu vin, Astafij Ivanoviĉ.

Mi donis al li akvon. Li trinkis.

— Mi dankas, li diris, Astafij Ivanoviĉ.

— Kion ankoraŭ vi bezonas, Emilĉjeto?

— Ne, Astafij Ivanoviĉ, mi nenion bezonas; sed mi jen...

— Kio?

— Jen...

— Kio jen, Emilĉjeto?

— La pantalono... jen... ja mi prenis ĝin tiam... Astafij Ivanoviĉ...

— Dio pardonu vin, Emilĉjeto, povrulo vi estas! Forpasu en paco... — Mia spiro haltis kaj ekfluis larmoj el la okuloj; mi forturniĝis por unu minuto.

— Astafij Ivanoviĉ...

Mi vidis, ke Emelja volis ion diri; li leviĝis, penis, movis la lipojn... Subite li ruĝiĝis, rigardis al mi... mi vidis, ke li denove paliĝis, paliĝis, malleviĝis por momento, klinis la kapon malantaŭen, respiris, kaj tuj forlasis tiun ĉi mondon.

Tradukis **Grigorij Arosev**

Novjara balo kaj nupto

El notoj de nekonato

Antaŭ kelkaj tagoj mi vidis nupton... sed ne! Prefere mi rakontu al vi pri [novjara balo por infanoj](#). La nupto estis bona; mi tre ŝatis ĝin, sed la alia evento estis pli bona. Mi ne scias, kial, rigardante al ĉi tiu nupto, mi rememoris la novjaran balon. Tio okazis jene. Ĝuste antaŭ kvin jaroj, sojle de la novjara festo, oni invitis min al infana balo. La invitinto estis konata entreprenisto kun bonaj kontaktoj kaj intrigoj en la socio, kaj oni povus pensi, ke ĉi tiu infana balo estis preteksto por ke la gepatroj amasiĝu kaj preparolu iujn interesajn aferojn en maniero senkulpa, hazarda, senintenca. Mi estis flanka homo; mi tute ne havis interesajn aferojn, kaj tial mi pasigis la vesperon sufiĉe sendepende. Tie estis ankoraŭ unu sinjoro, kiu ŝajne havis nek familion, nek parencojn, kaj kiu, simile al mi, hazarde trafis al la festo de la familia feliĉo... Mi tuj rimarkis lin. Li estis alta, magra viro, tre serioza, tre dece vestita. Sed estis videble, ke lin tute ne interesis la ĝojoj kaj la familia feliĉo; kiam li iris en iun angulon, li tuj ĉesis rideti kaj kunŝovis siajn densajn nigrajn brovojn. En la balo li estis konata kun neniuj, krom la mastro. Estis videble, ke li terure enuas, sed li kuraĝe eltenis ĝis la fino la rolon de tute distrita kaj feliĉa homo. Poste mi eksciis, ke tiu sinjoro venis el provinco, li havis iun gravan, kaprompan aferon en la ĉefurbo kaj alportis al nia mastro leteron kun rekomendo, kaj la mastro protektis lin tute ne [con amore](#) kaj invitis lin al sia infana balo pro ĝentileco. Kartludo ne okazis, oni ne proponis al li cigaron, neniuj alparolis lin por konversacio, eble de malproksime ekkoninte la birdon laŭ la plumoj, kaj pro tio ĉi tiu sinjoro estis devigita dum la tuta vespero mankaresadi siajn vangoharojn nur por iel okupi siajn manojn. Liaj vangoharoj estis efektive tre bonaj. Sed li tiel persiste karesis ilin, ke, rigardante al li, oni efektive povus pensi, ke unue en la mondo aperis nur la vangoharoj, kaj poste estis trovita ĉi tiu sinjoro por karesi ilin.

Krom ĉi tiu figuranto, laŭ la priskribita maniero partoprenanta la familian

feliĉon de la mastro, kiu havis kvin satajn filojn, al mi plaĉis ankoraŭ unu sinjoro. Sed li estis tute alispeca. Li estis grava persono. Li estis nomata [Juliano Mastakoviĉ](#). Oni povis tuj rimarki, ke li estas honora gasto, kaj ke li havas al la mastro la saman rilaton, kian la mastro havis al la sinjoro, karesanta siajn vangoharojn. La gemastroj estis dirantaj al li amason da komplimentoj, zorgis pri li, trinkigis lin, dorlotis lin, kondukis al li gastojn por prezenti ilin, sed lin mem ili kondukis al neniu. Mi rimarkis, ke en la okuloj de la mastro briletis larmoj, kiam Juliano Mastakoviĉ laŭdis la vesperon, dirante ke li malofte pasigas la tempon tiel agrable. La ĉeesto de tiom grava persono ial timigis min kaj, satrigardinte la infanojn, mi iris en malgrandan salonon, kiu estis tute senhoma, kaj sidiĝis en la mastrina florldaŭbo, kiu okupis preskaŭ duonon de la ĉambro.

Ĉiuj infanoj estis nekredeble ĉarmaj kaj, malgraŭ admonoj de la gubernistinoj kaj patrinoj, ili tute ne deziris simili plenkreskulojn. Ili tuj disprenis ĉiujn objektojn de la abio, neniu bombono restis sur ĝi, kaj ili sukcesis rompi duonon da ludiloj antaŭ ekscii, al kiu el ili tiuj estis destinitaj. Precipe bona estis bukla knabo kun nigraj okuloj, kiu tre volis pafi min per sia ligna fusilo. Sed plej grandan atenton al si altiris lia fratino, eble dekunujara, ĉarma kiel Amoro, silentema, meditema, pala, kun grandaj meditemaj okuloj, kiuj iom elstaris. Infanoj iel ofendis ŝin, kaj pro tio ŝi foriris en la saloneton, en kiu mi sidis, kaj en ĝia angulo ŝi ekludis kun sia pupo. Gastoj respektplene montris ŝian patron, riĉan [licencohavanton](#), kaj iuj flustris, ke li jam deponis tricent mil rublojn kiel ŝian doton. Mi turnis min por vidi, kiuj scivolas pri tiu cirkonstanco, kaj mia rigardo renkontis Julianon Mastakoviĉ, kiu, kunplektinte la manojn post sia dorso kaj iom flankenklininte sian kapon, kun tre granda atento aŭskultis la babiladon de tiuj sinjoroj. Poste min mirigis la inĝenieco de la gemastroj ĉe la disdonado de la donacoj al la infanoj. La knabino, kiu jam havis tricentmilrublan doton, ricevis tre luksan pupon. Sekvis donacoj, kies prezoj malkreskis laŭ la malkresko de la rangoj de la gepatroj de tiuj feliĉaj infanoj. Finfine, la lasta infano, knabo ĉirkaŭ dekjara, kun lentugoj, magra, eta, rufhara, ricevis nur libron kun noveloj, rakontantaj pri la majesteco de l' naturo, pri la kortuŝaj larmoj kaj similaj temoj, sen bildoj kaj eĉ sen vinjetoj.

Li estis filo de malriĉa vidvino, la gubernistino de la infanoj de la gemastroj; li estis tre timigita kaj nesocietema knabo. Li surhavis jakon el mizera nankeno. Ricevinte sian libron, li longe paŝis apud la aliaj ludiloj; li terure deziris ludi kun aliaj infanoj, sed li ne kuraĝis; estis videble, ke li jam sentis

kaj komprenis sian staton. Mi tre ŝatas observi infanojn. Tre interesa en ili estas la unua memstara ago en la vivo. Mi rimarkis ke la rufharan knabon tiel tentis la riĉaj ludiloj de aliaj infanoj, precipe teatro en kiu li nepre volis havi iun rolon, ke li decidis esti servila. Li ridetis kaj flatis al aliaj infanoj, li donacis sian pomon al pufvanga knabo, kiu havis tutan sakon da dolĉaĵoj, kaj eĉ decidiĝis promeni sur sia dorso iun infanon, por ke oni ne forpelu lin de la teatro. Sed post unu minuto iu petolulo senteble draŝis lin. La knabo ne kuraĝis ekplori. Sed aperis la guvernistino, lia patrino, kaj ordonis al li ne ĝeni la ludojn de aliaj infanoj. La knabo venis en la saloneton, en kiu estis la knabino. Ŝi allasis lin al si, kaj ili tre fervore komencis vesti la riĉan pupon.

Jam dum duona horo mi sidis en la hedera laŭbo kaj preskaŭ ekdormis, aŭskultante la nelaŭtan interparoladon de la rufhara knabeto kaj de la belulino kun la tricentmilrubla doto, kiuj okupiĝis pri la pupo. Subite en la ĉambron venis Juliano Mastakoviĉ. Li uzis skandalan scenon de kverelo inter infanoj kaj nerimarkite forlasis la salonon. Mi rimarkis, ke unu minuton antaŭ la foriro li tre varme interparolis pri avantaĝoj de iu ofico super iu alia kun la ĵus konatigita paĉjo de la estonta riĉa fianĉino. Nun li staris meditante kaj kvazaŭ kalkulante ion per siaj fingroj.

Li flustris:

— Tricent... tricent. Dek unu... dek du... dek tri kaj tiel plu. Dek ses — do kvin jaroj! Probable, kvar centonoj — do, dek du, kvinfoje — do, sesdek, kaj je tiuj sesdek... nu, probable, sume post kvin jaroj estos kvarcent! Ho! jes... Sed li, fripono, ja deponis ne je kvar centonoj! Eble li prenas ok aŭ dek el ĉiu cento. Do, kvincent, probable, kvincent mil, certe ne malpli ol ĉi tiom; nu, kaj kromaĵon por vestaĵoj, hm...

Li ĉesis mediti, mungis kaj jam volis forlasi la ĉambron, sed subite rigardis al la knabino kaj haltis. Li ne vidis min pro la potoj kun kreskaĵoj. Al mi ŝajnis, ke li estas tre emociita. Eble pro efiko de la kalkulado, eble pro io alia, li estis frotanta al si la manojn kaj ne povis trankvile stari. Ĉi tiu emocio kreskis **nec plus ultra**, kiam li haltis kaj ĵetis la duan, rezolutan rigardon al la estonta fianĉino. Li preskaŭ ekiris al ŝi, sed komence ĉirkaŭrigardis. Poste li piedpinte, kvazaŭ sentante sin kulpa, ekiris al la infano. Li venis kun rideto, klinis sin kaj kisis ŝian kapon. Ne atendinte atakon, ŝi krietis pro timo.

— Sed kion vi faras ĉi tie, kara infano? — li flustre demandis, ĉirkaŭrigardante kaj mankaresante la vangon de la knabino.

— Ni ludas...

— Ha? Ĉu kun li? — Juliano Mastakoviĉ malaprobe rigardis la knabon.

— Sed vi, karuleto, prefere iru en la salonon, — li diris al la knabo.

La knabo silentis kaj gapis al li per siaj larĝe malfermitaj okuloj. Juliano Mastakoviĉ denove ĉirkaŭrigardis kaj denove klinis sin al la knabino.

— Kio ĝi estas, kara infano, ĉu pupeto? — li demandis.

— Pupeto, — la knabino respondis paŭtante kaj iom timide.

— Pupeto... Ĉu vi scias, kara infano, el kio estas farita via pupeto?

— Mi ne scias... — la knabino respondis flustre kaj tute klinis sian kapon.

— El ĉifonetoj, mia kara. Knabo, prefere iru en la salonon al viaj samaĝuloj, — diris Juliano Mastakoviĉ, severe rigardante lin. La du geknaboj sulkis siajn fruntojn kaj kaptis unu la alian. Ili ne volis disiĝi.

— Ĉu vi scias, kial oni donacis al vi la pupon? — demandis Juliano Mastakoviĉ, parolante ĉiam malpli laŭte.

— Mi ne scias.

— Ĉar vi dum la tuta semajno estis ĉarma kaj bonkondukta infano.

Tre emociita Juliano Mastakoviĉ ĉirkaŭrigardis kaj, eĉ pli mallaŭte, demandis per neaŭdebla voĉo, preskaŭ tute malaperinta pro la emociiĝo kaj senpacienco:

— Ĉu vi amos min, kara knabino, kiam mi venos gaste al viaj gepatroj?

Dirinte tion, Juliano Mastakoviĉ volis ankoraŭfoje kisi la ĉarman knabinon, sed la rufhara knabo, vidante ke ŝi jam estas ploronta, kaptis ŝiajn manojn kaj ekploretis pro granda kunsento al ŝi. Juliano Mastakoviĉ malŝerce koleriĝis.

— For, for de ĉi tie, for! — li diris al la knabo. — For en la salonon! For tien, al viaj samaĝuloj!

— Ne, ne necesas, ne necesas! Vi iru for! — diris la knabino, — lasu lin, lasu lin! — ŝi parolis, preskaŭ ekplorinte.

Iu bruis ĉe la pordo. Juliano Mastakoviĉ tuj levis sian imponan korpon kaj ektimis. Sed la rufhara knabo ektimis pli forte ol Juliano Mastakoviĉ, li forlasis la knabinon kaj senbrue, apogante sin al la muro, iris el la saloneteto al la manĝejo. Por eviti suspektojn, ankaŭ Juliano Mastakoviĉ iris en la manĝejon. Li estis ruĝa kiel kankro kaj, rigardinte al spegulo, li preskaŭ konfuziĝis vidante sin mem. Eble li ĉagreniĝis pro siaj ardo kaj senpacienco. Eble lin komence tiel konsternis, tentis kaj inspiris la perfingra kalkulado, ke li, malgraŭ siaj imponeco kaj graveco, decidis agi kiel infano kaj rekte **abordis** sian objekton, kvankam tiu objekto povos esti vera objekto ne pli frue ol post kvin jaroj. Mi iris post la respektinda sinjoro en la manĝejon kaj ekvidis strangan scenon. Juliano Mastakoviĉ, tute ruĝa pro la ĉagreno kaj malico,

estis timiganta la rufharan knabon, kiu, forirante laŭeble malproksimen de li, pro la timo ne sciis kie li kaŝu sin.

— For! Kion vi faras ĉi tie, for, sentaŭgulo, for! Vi ĉi tie ŝtelas fruktojn, ĉu? Ĉu vi ĉi tie ŝtelas fruktojn? For, sentaŭgulo, for, nazmukulo, for, iru for al viaj samaĝuloj!

La timigita knabo decidis uzi aŭdacan rimedon kaj rampis sub la tablon. Sed lia persekutanto, ekstreme ardiĝinta, elpoŝigis sian longan batistan naztukon kaj komencis per ĝi elpeli el sub la tablo la knabon, tute perdintan sian voĉon. Necesas diri, ke Juliano Mastakoviĉ estis iom korpulenta. Li estis viro sat-aspekta, ruĝvanga, diketa, kun ventro, kun dikaj femuroj, globforma kiel nukso, do tia, kian oni nomas fortikulo. Li terure ŝvitis, ruĝiĝis kaj sibilis. Finfine li preskaŭ furioziĝis, ĉar tre granda estis lia indigno aŭ (kiu scias?) ĵaluzo. Mi plenvoĉe ekridis. Juliano Mastakoviĉ retrorigardis kaj tute konfuziĝis malgraŭ sia graveco. Ĉi tiam el la kontraŭa pordo venis la mastro. La knabo elrampis el sub la tablo kaj komencis viŝi siajn genuojn kaj kubutojn. Juliano Mastakoviĉ rapide proksimigis al sia nazo la naztukon, kies ekstremon li tenis en sia mano.

La mastro iom embarasite rigardis al nia triopo sed, kiel homo konanta la vivon kaj vidanta ĝin el serioza punkto, tuj uzis tion, ke li renkontis sian gaston vid-al-vide.

— Jen ĉi tiu knabo, sinjoro, — li diris, indikinte la rufuleton, — pri kiu mi havis la honoron peti vin...

— Ha? — respondis Juliano Mastakoviĉ, ankoraŭ ne tute retrovinte sian sinregon.

— La filo de la guvernistino de miaj infanoj, — la mastro daŭrigis per petanta voĉtono, — kompatinda virino, vidvino de honesta oficisto; kaj do... Juliano Mastakoviĉ, se eble...

— Aĥ, ne, ne, — tuj kriis Juliano Mastakoviĉ, — ne, pardonu min, Filipino Aleksejeviĉ, tute ne estas eble. Mi jam informiĝis; mankas vaka ofico, kaj se ĝi aperus, por ĝi jam estus dek kandidatoj, kiuj havus pli da rajto al ĝi ol li... Tre bedaŭrinde, tre bedaŭrinde...

— Jes, sinjoro, bedaŭrinde, — ripetis la mastro, — modesta kaj kvieta knabo...

— Mi rimarkas, ke li estas tre petolema, — respondis Juliano Mastakoviĉ, histerie kurbiginte sian buŝon, — iru, knabo, ne staru, iru al viaj samaĝuloj! — li diris al la infano.

Sed li, ŝajne, ne povis elteni kaj rigardis al mi per unu okulo. Ankaŭ mi

ne povis elteni kaj komencis ridegi rekte al lia vizaĝo. Juliano Mastakoviĉ tuj forturnis sin kaj sufiĉe aŭdeble por mi demandis la mastron: kiu estas tiu stranga juna viro? Ili komencis interflustri kaj foriris el la ĉambro. Poste mi vidis, ke, aŭskultante la mastron, Juliano Mastakoviĉ nekredeme balancis la kapon.

Satridinte, mi revenis en la salonon. Tie la eminenta viro, ĉirkaŭ kiu staris la patroj, patrinoj kaj gemastroj, varme rakontis ion al damo, al kiu oni ĵus kondukis lin. La damo tenis je la mano la knabinon, kun kiu antaŭ dek minutoj Juliano Mastakoviĉ havis la scenon en la saloneto. Nun li estis disŝutanta laŭdajn kaj admirajn vortojn pri la beleco, talento, gracieco kaj bonedukiteco de la ĉarma infano. Estis rimarkeble, ke li flatis la patrinon. La patrino aŭskultis lin preskaŭ kun larmoj de admiro. La lipoj de la patro ridetis. La mastro ĝojis pro la torento de la komuna ĝojo. Eĉ ĉiuj gastoj kunsentis, eĉ la infanaj ludoj estis ĉesigitaj por ne ĝeni la konversacion. La tuta aero estis saturita de respektego. Poste mi aŭdis, kiel la profunde kortuŝita panjo de la interesa knabino per rafinitaj esprimoj petis, ke Juliano Mastakoviĉ faru al ŝi specialan donacon kaj honoru ilian hejmon per sia valorega amikeco. Mi aŭdis, kiel Juliano Mastakoviĉ kun malfalsa ravo akceptis la inviton, kaj kiel poste la gastoj, dece disirintaj divers-flanken, ŝutis unu al aliaj kortuŝajn laŭdojn al la licencohavanto, ties edzino kaj filino kaj precipe al Juliano Mastakoviĉ.

— Ĉu ĉi tiu sinjoro estas edziĝinta, — mi demandis preskaŭ laŭtvoĉe tiun mian konaton, kiu staris plej proksime al Juliano Mastakoviĉ.

Juliano Mastakoviĉ ĵetis al mi sian esploran kaj malican rigardon.

— Ne! — respondis al mi mia konato, ĝis la fundo de sia koro afliktita pro mia mallerta demando, kiun mi intence faris...

Antaŭ nelonge mi iris preter la preĝejo ***; la multeco de la homoj kaj veturiloj mirigis min. Ĉiuj ĉirkaŭe parolis pri nupto. La tago estis malserena. Ekpluvetis, kaj mi post la amaso venis en la preĝejon kaj ekvidis la fianĉon. Li estis malgranda, globforma, sat-aspekta hometo, kun ventro, tre pompe vestita. Li kuris, klopodis kaj ordonis. Poste oni ekparolis, ke la fianĉino estas alveturigita. Mi penetris tra la amaso antaŭen kaj ekvidis mirindan belulinon, kiu vivis eble sian unuan junaĝan printempon. Sed la belulino estis pala kaj trista. Ŝi distrite rigardis; al mi eĉ ŝajnis, ke ŝiaj okuloj estis

ruĝaj pro antaŭnelongaj larmoj. La klasike regulaj trajtoj de ŝia vizaĝo aldonis ion gravan kaj solenan al ŝia beleco. Sed tra tiuj reguleco, graveco kaj tristo ankoraŭ radiis la antaŭa infana, ĉasta aspekto; sentiĝis io malfalse naiva, nestabiliĝinta, juna, kio ŝajnis sen petoj preĝi por si mem pri indulgo.

Oni parolis, ke ŝi ĵus iĝis deksesjara. Atente rigardinte la fianĉon, mi rekonis Julianon Mastakoviĉ, kiun mi ne vidis ĝuste kvin jarojn. Mi rigardis al ŝi... Mia Dio! Mi komencis puŝi min tra la amaso por laŭeble rapide forlasi la preĝejon. En la amaso oni parolis, ke la fianĉino estas riĉa, ke ŝi havas kvincentmilrublan doton... kaj iun sumon por vestaĵoj...

“Tamen la kalkulado estis bona!” — mi pensis, pene trapuŝinte min al la strato...

Tradukis **Aleksander Korĵenkov**

Knabo ĉe Krista abio

Sed mi estas romanisto kaj, ŝajne, mi mem verkis unu “historion”. Kial mi skribas “ŝajne”? Ja mi mem certe scias, ke mi verkis ĝin, tamen mi plu vizias, ke tio iam okazis ie, ĝuste tio okazis ĵus antaŭ Kristnaska Festo, en *iu* urbego dum terura frostoj.

Mi vizias, ke en keletaĝo estis knabo, tute eta, nur sesjara aŭ eĉ pli juna. La knabo vekigis matene en la humida kaj malvarma kelo. Li estis vestita per iu kitelo kaj tremis. Lia spiro flugis el la buŝo kiel blanka vaporo, kaj li, sidante en angulo sur kestego, pro enuo intence elblovis tiun vaporon kaj amuzigis, rigardante kiel ĝi elflugas. Sed li tre malsatis. Ekde la mateno li kelkfoje venis al la tabullito, kie lia malsana patrino kuŝis sur krespe maldika kovrilo kun iu sako sub la kapo anstataŭ kapkuseno. Kiel ŝi venis tien? Verŝajne ŝi venis kun sia filo el iu urbo kaj subite ekmalsanis. La luigantinon policanoj arestis antaŭ du tagoj; ĉiuj loĝantoj disiris, ja estis festa tempo, kaj nur unu metiisto jam dum tuta tago kuŝis ebriega, ne ĝisatendinte la feston. En alia angulo de la ĉambro ĝemis pro reŭmatismo okdekjara maljunulino, iam loĝinta kiel vartistino ĉe iu kaj nun mortanta solece, ĝemante, grumblante kaj murmurante al la knabo, kiu jam timis proksimiĝi al ŝia angulo. Li trovis akvon ie en la vestiblo kaj trinkis, sed panpecon li nenie trovis, kaj eble jam la dekan fojon li venis veki sian panjon. Finfine li tre ektimis en la mallumo: jam delonge vesperiĝis, sed oni ne lumigis la ĉambron. Palpinte la vizaĝon de sia panjo, li miris ke ŝi tute ne moviĝas kaj iĝis malvarma kiel la muro. “Tre malvarme estas ĉi tie”, — li pensis, iom staris, hazarde lasinte sian manon sur la ŝultro de la mortintino, poste blovis sur siajn fingretojn por varmigi ilin, kaj subite, palpe trovinte sur la tabullito sian eluzitan kaskedon, li malrapide, palpe ekiris el la kelo. Li irus pli frue, sed li timis grandan hundon supre sur la ŝtuparo, kiu la tutan tagon hurlis ĉe najbara pordo. Sed la hundo jam ne estis, kaj li subite eliris sur la straton.

Dio, kia urbo! Ankoraŭ neniam li vidis ion similan. Tie, de kie li venis, nokte estas nigra mallumo kun nur unu lanterno en la tuta strato. La ŝturoj de la

malaltaj domaĉoj estas riglitaj; jam ĉe la krepuskiĝo neniu estas surstrate, ĉiuj enfermas sin en siaj hejmoj, kaj nur hurlas tutaj gregoj da hundoj, centoj kaj miloj da hundoj, kiuj hurlas kaj bojas la tutan nokton. Tamen tie estis tiel varme kaj oni donis al li manĝi, sed ĉi tie — ho, Dio, se li povus manĝi! Kaj kiel ĉi tie ĉio tondre frapas. Kiaj lumoj kaj homoj, ĉevaloj kaj ĉaroj, kaj frostoj, frostoj! Frosta vaporo floke iras de lacigitaj ĉevaloj, el iliaj varme spirantaj muzeloj; hufoj tintas sur pavimoj tra la malkompakta neĝo, kaj ĉiuj tiel puŝas, kaj, ho Dio, li tiel malsatas, li deziras manĝi almenaŭ peceton da io, kaj subite tre ekdoloris lin la fingretoj. Preteriranta policano forturnis sin por ne rimarki la knabon.

Jen alia strato, — ho, kiel larĝa! Ĉi tie oni certe dispremos lin; kiel ĉiuj krias, kuras kaj veturas, kaj kia lumo, kia lumo! Sed kio ĝi estas? Ho, kia granda vitro, trans la vitro estas ĉambro, kaj en la ĉambro staras arbo alta ĝis la plafono. Ĝi estas Kristnaska abio, kaj sur la abio estas multaj fajroj, oraj paperetoj kaj pomoj, kaj ĉirkaŭe estas pupetoj, etaj ĉevaloj; kaj en la ĉambro kuras infanoj, bele vestitaj, puraj, ili ridas kaj ludas, kaj manĝas, kaj trinkas ion. Jen knabino ekdancis kun knabo — kia ĉarma knabino! Jen muziko, aŭdebla eĉ trans la vitro. La knabo rigardas, miras, jam ridas, sed liaj piedfingretoj doloras lin, kaj la manfingretoj tute ruĝiĝis, ne plu fleksiĝas, kaj doloras lin movi ilin. Li subite rememoris siajn dolorajn fingretojn, ekploris kaj forkuris antaŭen, kaj jen li denove vidas trans alia vitro ĉambron, ankaŭ tie estas arboj, sed sur la tabloj estas ĉiaj kukoj — migdalaj, ruĝaj, flavaj, kaj kvar riĉaj sinjorinoj tie sidas, kaj al ĉiu alveninto ili donas kukojn, kaj la pordo ĉiuminute malfermiĝas, multaj sinjoroj venas al ili de la strato. La knabo kaŝe proksimiĝis, subite malfermis la pordon kaj eniris. Ho, kiel ili kriis kaj svingis la manojn al li! Unu el la sinjorinoj rapide venis al li, ŝovis unu kopekon en lian manon kaj mem malfermis al li la stratpordon. Li tre ektimis! Sed la monero tuj elfalis kaj ektintis sur la ŝtupoj, kaj li ne povis fleksi siajn ruĝajn fingretojn por retenigi ĝin. La knabo elkuris kaj ĉiam pli rapide ekiris, mem ne sciante kien. Li denove volis ekplori, sed li ektimis kaj plu kuris, plu kuris spirante varmon sur la manetojn. Kaj ĉagreno premis lin, ĉar li subite sentis solecon kaj teruron, sed subite, ho Dio! Kio estas nun? Homoj staras amase kaj miras: en fenestro post vitro tri etaj pupoj, bele vestitaj per ruĝaj kaj verdaj robetoj, estas tute kiel vivantoj! Iu maljunuleto sidas, kvazaŭ ludante grandan violonon, du aliaj apude staras, ludante etajn violonojn, takte klinas siajn kapojn kaj rigardas unu la alian, kaj iliaj lipoj moviĝas, ja ili parolas, vere parolas, sed pro la vitro nenio aŭdeblas. Komence la knabo pensis, ke

ili estas vivaj, kaj fine diveninte, ke ili estas pupoj, li subite ekridis. Neniam li vidis tiajn pupojn kaj ne sciis, ke tiaj pupoj ekzistas! Li ja deziris plori, sed tre ridindaj estis la pupoj. Subite al li ŝajnis, ke iu de malantaŭe kaptis lian kitelon: granda malica knabo, kiu staris apude, subite bategis lian kapon, forŝiris lian kaskedon, kaj de malsupre piedbatis lin. La knabo falis surteren, oni ekkriis, li konsterniĝis, saltstariĝis kaj rapide ekkuris, kaj subite enkuris ien tra pordego en fremdan korton, kaj sidiĝis post lignostako: “Ĉi tie oni ne trovos min, kaj krome estas mallume”.

Li sidiĝis kaj kunpremiĝis, ne povante rekapti la spiron pro la timo, kaj subite, tute subite, li ekfartis tre bone: liaj manetoj kaj piedetoj subite ĉesis dolori lin, kaj iĝis varme, tiel varme, kiel [sur la forno](#); li tutkorpe tremis unu fojon: ho, li ja preskaŭ ekdormis! Tre bone estus ekdormi ĉi tie. “Mi iom sidos ĉi tie kaj iros denove vidi la pupetojn, — pensis la knabo kaj ridetis, rememorinte ilin, — tute kiel vivantoj!..” Kaj subite al li ŝajnis, ke lia panjo ekkantis super li. “Panjo, mi dormas, aĥ, kiel bone estas dormi ĉi tie!”

— Knabo, venu al mia abio, — malforta voĉo subite flustris super li.

Unue li pensis, ke tiu estas lia panjo, tamen estis ne ŝi. Kiu do lin vokis? Li ne vidis tiun, sed iu kliniĝis al li kaj brakumis lin en la mallumo, kaj la knabo donis al tiu sian manon kaj... kaj subite, — ho, kia lumo! Ho, kia abio! Eĉ ne abio, li ankoraŭ neniam vidis tiajn arbojn! Kie li nun estas: ĉio brilas, ĉio radias kaj ĉie ĉirkaŭ li estas pupetoj — sed ne, ili ĉiuj estas knaboj kaj knabinoj, tamen tre helaj; ĉiuj dancas ĉirkaŭ li, flugas, ĉiuj kisas lin, levas lin, portas lin kun si, ankaŭ li mem flugas, kaj jen li vidas: lia panjo rigardas al li kaj gaje ridas.

— Panjo! Panjo! Aĥ, panjo, kiel bone estas ĉi tie! — la knabo krias al ŝi kaj denove interkisiĝas kun la infanoj kaj volas rapide rakonti al ili pri la transvitraj pupetoj. — Knaboj, kiuj vi estas? Knabinoj, kiuj vi estas? — li demandas ridante, kun amo al ili.

— Ĝi estas “Krista abio”, — ili respondas al li. — Ĉe Kristo en ĉi tiu tago ĉiam estas abio por la etaj infanoj, kiuj tie ne havas sian abion...

Kaj li eksciis, ke ĉi tiuj geknaboj estis infanoj same kiel li, sed iuj frostmortis en korboj, en kiuj oni metis ilin sur ŝtuparoj ĉe pordoj de peterburgaj oficistoj; aliaj sufokiĝis ĉe finninoj, al kiuj ili estis donitaj el orfejoj por nutrado; triaj mortis ĉe sekiĝintaj mamoj de siaj patrinaj dum la malsato ĉe Volgo, kvaraj sufokiĝis pro haladzo en triaklasaj vagonoj; sed nun ili ĉiuj estas ĉi tie, ili ĉiuj nun estas kiel anĝeloj, ĉiuj estas ĉe Kristo, kaj Kristo mem estas inter ili kaj etendas al ili siajn manojn kaj benas ilin kaj iliajn pekintajn patrinojn...

Kaj ĉiuj patrinoj de tiuj infanoj ĉi tie staras flanke kaj ploras; ĉiu rekonas sian knabon aŭ sian knabinon, kaj tiuj alflugas al ili kaj kisas ilin, viŝas iliajn larmojn per siaj manetoj kaj petegas ilin ne plori, ĉar ili tre bone fartas ĉi tie...

Kaj ĉe mateniĝo kortistoj trovis en la korto la etan kadavron de enkurinta knabeto, frostmortinta post la lignostako. Estis trovita ankaŭ lia panjo... Ŝi mortis pli frue ol li; ambaŭ renkontiĝis en la Ĉiela Regno de Sinjoro Dio.

Por kio mi verkis ĉi tiun historion, kiu tute maltaŭgas por ordinara racia taglibro, des pli por tiu de verkisto? Ja mi promesis rakonti precipe pri realaj eventoj! Sed temas ĝuste pri tio, ke al mi ŝajnas, kaj mi vizias, ke ĉio ĉi povus okazi reale — pli ĝuste, tio kio okazis en la kelo kaj post la lignostako, sed pri la balo ĉe Krista abio mi ne scias, kiel mi diru al vi, ĉu tio povis okazi, aŭ ne. Mi ja estas romanisto ĝuste por elpensi.

Tradukis **Aleksander Korĵenkov**

La kampulo Marej

Sed mi pensas, ke ĉi tiujn **professions de foi** estas tre enue legi, kaj tial mi rakontu anekdoton, eĉ ne anekdoton, sed nur tre malnovan rememoron, kiun mi ial volas rakonti ĝuste ĉi tie kaj nun, fine de nia traktaĵo pri la popolo. Tiam mi havis **nur naŭ jarojn... sed ne, mi prefere komencu de la tempo, kiam mi havis dudek naŭ jarojn.**

Estis la dua tago de la Paska Semajno. En la aero estis varmo, la ĉielo estis blua, la suno estis alta, “varma”, hela, sed mia animo estis tre malĝoja. Mi vagis sencele post la barakoj, mi rigardis kaj kalkulis la palisojn en la fortika prizona palisaro, sed mi eĉ ne volis kalkuli ilin, kvankam tio estis kutima por mi. Jam la duan tagon en la prizono “estis festo”; oni ne kondukis la bagnulojn al laboroj, tre multaj estis ebriaj, en ĉiuj anguloj ĉiuminute komenciĝis insultoj kaj kvereloj. Sonis abomenaj, fiaj kanzonoj; okazis diboĉaj kartludoj sub la tabullitoj; sur tabullitoj jam kuŝis kelkaj bagnuloj, duonmorte draŝitaj de siaj kamaradoj pro troa batalemo, kovritaj per ŝafpeltaj paltoj, ĝis reviviĝo kaj rekonsciiĝo; jam kelkfoje tranĉiloj estis prenitaj — ĉio ĉi, dum la du festaj tagoj, elturmentis kaj malsanigis min. Mi neniam povis sen abomeno elporti la ebrian popolan diboĉadon, precipe en ĉi tiu loko. En ĉi tiuj tagoj eĉ estroj ne venis en la prizonon, ne faris priserĉadon, ne serĉis drinkaĵon, komprenante, ke unu fojon en la jaro oni devas permesi festadon eĉ al tiuj marĝenuloj, kaj ke sen tio estus eĉ pli malbone. Finfine en mia koro ekflamis malico. Mi hazarde renkontiĝis kun la polo **M-cki**, politika arestito; li ĵetis al mi sian sombran rigardon, liaj okuloj fulmis, kaj liaj lipoj ekremis: “**Je haïs ces brigands!**” — li mallaŭte diris, grincigante siajn dentojn, kaj preteriris min. Mi revenis en mian barakon, kvankam antaŭ kvarona horo mi forkuris el ĝi, kiel frenezulo, kiam ses fortaj viroj samtempe ĵetis sin sur la ebrian tataron Gazin por bridi lin kaj komencis lin bati; ili batis lin absurde senkompatate, eĉ kamelon oni povus mortigi per tia batado; sed ili sciis, ke ĉi tiun Heraklon oni ne povas facile mortigi, do ili batis lin sen timi pri lia vivo. Reveninte, mi rimarkis ke fine de la barako, sur angula tabullito, sub

Ŝafpelta palto, senkonscie kuŝas Gazin, preskaŭ ne montranta vivsignojn; ĉiuj senvorte preteriris lin. Kvankam ĉiuj firme esperis, ke morgaŭ matene li rekonsciiĝos, “sed ja pro tia draŝado ĉio povos okazi, kaj eble la homo mortos”. Mi venis al mia loko, apud fenestro kun metala krado, kaj kuŝiĝis sur la dorson, metinte la manojn sub la kapon kaj ferminte la okulojn. Mi ŝatis tiel kuŝadi: ja oni ne kroĉiĝas al la dormantoj, kaj en tia stato eblas revii kaj pensi. Sed mi ne povis revii; mia koro batis maltrankvile, kaj en miaj oreloj resonis la vortoj de M-cki: “Je haïs ces brigands!” Cetere, kial mi priskribu tiamajn impresojn? Ankaŭ nun mi foje sonĝas tiun tempon, kaj mi ne havas pli turmentajn sonĝojn. Eble oni rimarkos, ke ĝis hodiaŭ mi preskaŭ neniam parolis publike pri mia vivo dum la bagnado; antaŭ dek kvin jaroj mi verkis “Noticojn el la domo de morto”, uzante [elpensitan rakontanton](#), krimulon, kondamniton pro kvazaŭa murdo de sia edzino. Mi povas aldoni, ke de tiam [tre multaj pensas kaj eĉ nun asertas, ke mi mem estis sendita al bagnado pro murdo de mia edzino](#).

Iom post iom mi efektive forgesis ĉion realan kaj nerimarkeble sinkis en rememorojn. Dum mia tuta kvarjara bagnado mi senĉese rememoris mian tutan pasintecon kaj, ŝajne, denove revivis mian vivon en rememoroj. Tiuj rememoroj aperis mem, malofte mi elvokis ilin propravole. Ili kutime komenciĝis de iu punkto, streketo, foje nerimarkebla, kaj poste iom post iom ili kreskis ĝis kompleta bildo, ĝis forta kaj kompleta impresoj. Mi analizis tiujn impresojn, mi donis novajn detalojn al ĉio delonge pasinta kaj, ĉefe, mi senĉese korektis la pasintecon, kaj tio estis mia sola tiutempa amuziĝo. Tiu-foje en mia memoro ial subite aperis ordinara momento el mia frua infanaĝo, kiam mi havis nur naŭ jarojn — tiun momenton, ŝajne, mi tute forgesis; sed tiam mi precipe ŝatis rememorojn de mia frua infanaĝo. En mia memoro aperis aŭgusto en nia vilaĝo. Tiu tago estis seka kaj suna, sed iom malvarma kaj venta; la somero proksimiĝis al la fino, kaj necesis baldaŭ veturi al Moskvo por denove enui tie la tutan vintron dum francaj lecionoj, kaj mi tre bedaŭris pro la forveturo el la vilaĝo. Mi iris post la draŝejon, poste malsupren al la ravino kaj supreniris al Losk — ĉi tiel ni nomis la densan arbustaron inter la ravino kaj posta bosko. Mi do venis al la plej densaj arbustoj kaj aŭdis, ke proksime, post tridek paŝoj, sur kampeto, plugas sola kampulo. Mi scias, ke li direktiĝas supren kaj lia ĉevalo peze tiras la plugilon, kaj al mi kelkfoje venas lia instiga krio: “Hoto! Hot!” Mi konas preskaŭ ĉiujn niajn servutulojn, sed mi ne scias, kiu el ili nun plugas; kaj tio ne interesas min, mi estas plene absorbata de mia afero. Ankaŭ mi laboras: mi estis derompanta juglandan

vergon por bati per ĝi ranojn. Juglandaj vergoj estas tre belaj, sed tre rompiĝemaj, multe malpli fortikaj ol la betulaj. Interesas min ankaŭ muŝetoj kaj skaraboj, mi kolektas ilin, kelkaj el ili estas tre belaj. Mi ŝatas ankaŭ malgrandajn, rapidajn ruĝajn-flavajn lacertojn kun nigraj makuletoj, sed serpentojn mi timas. Tamen serpentoj estas multe malpli oftaj ol lacertoj. Ĉi tie ne estas multaj fungoj; por pluki fungojn necesas iri al la betularo, kaj mi estas ironta tien. En mia vivo mi nenion ŝatis pli ol la arbaron kun fungoj kaj beroj, kun insektoj kaj birdetoj, erinacoj kaj sciuroj, kun mia ŝatata humidaodoro de putrintaj folioj. Eĉ nun, kiam mi skribas ĉi tion, mi sentas la odoron de nia vilaĝa betularo: tiaj impresoj restas por la tuta vivo. Subite, tra profunda silento, mi tre klare aŭdis krion: “Lupo kuras!” Mi ekkriis kaj, terure timigite, plenvoĉe kriegante, elkuris sur la kampeton, rekte al la pluganta kampulo.

Li estis nia servutulo [Marej](#). Mi ne scias, ĉu tiu nomo estas reala, sed ĉiuj nomis lin Marej. Li estis proksimume kvindekjara, forta, sufiĉe alta, kun multe da grizo en la granda bruna barbo. Mi konis lin, sed ĝis nun mi preskaŭ neniam interparolis kun li. Li eĉ haltigis sian etan ĉevalinon, aŭdinte mian krion, kaj kiam mi alkurinte kaptis per unu mano lian plugilon, kaj per la alia lian manikon, li rimarkis mian timon.

— Lupo kuras! — mi kriis, anhelante.

Li skue levis la kapon kaj nevole ĉirkaŭrigardis, por unu momento preskaŭ kredante min.

— Kie estas la lupo?

— Iu kriis... Iu ĵus kriis: “Lupo kuras”... — mi balbutis.

— Ne diru, ne diru, neniu lupo, tio nur ŝajnis al vi; vidu! Neniu lupo ĉi tie povas esti! — li balbutis, kuraĝigante min. Sed mi tutkorpe tremis kaj pli forte kroĉis per mia mano lian senkoluman kaftanon kaj, verŝajne, mi estis tre pala. Li rigardis al mi kun malkvieta rideto, evidente timante kaj alarmite pro mi.

— Aj, aj! Vidu, kiel vi ektimis! — li balancis sian kapon. — Sufiĉas, karulo. Aj, etulo!

Li etendis sian brakon kaj subite mankaresis mian vangon.

— Nu, sufiĉas jam, Kristo estas kun vi, krucosignu vin. — Sed mi ne krucosignis min; la anguloj de miaj lipoj tremetis, kaj tio, ŝajne, precipe mirigis lin. Li nerapide proksimigis al mi sian dikan, termakulitan, nigraungan fingron kaj delikate tuŝetis miajn saltetantaj lipojn.

— Aj, vidu ja, — li mienis al mi per iom patrineca kaj longa rideto, — Dio, kio ja okazas, vidu, aj, aj!

Mi finfine komprenis, ke ĉi tie estas neniu lupoj kaj ke la krio “Lupo kuras” nur hantis min. Kvankam la krio estis tre klara kaj bone aŭdebla, sed tiaj krioj (ne nur pri lupoj) jam antaŭe unu aŭ du fojojn halucinis min, kaj mi sciis tion. (Post la paso de mia infanaĝo ĉesis ankaŭ tiaj halucinoj.)

— Do, mi iros, — mi diris, demande kaj timide rigardante al li.

— Do, iru, kaj mi rigardos, kiel vi iras. Ja mi ne donos vin al lupoj! — li aldonis, plu patrinece ridetante al mi, — Kristo estas kun vi, iru do, — li krucoŝignis min per sia mano kaj poste krucoŝignis sin. Mi ekiris, retrorigardante je ĉiu deka paŝo. Dum mi iris, Marej plu staris kun sia ĉevalineto kaj rigardis al mi, balancante sian kapon, kiam mi retrorigardis. Mi konfesas, ke mi iom hontis antaŭ li pro mia timo, sed mi iris, ankoraŭ tre timante la lupojn, ĝis kiam mi supreniris al la rando de la ravino, kie estis la plej proksima garbejo; tie la timo tuj forsaltis de mi, kaj de ie subite sin ĵetis al mi nia korthundo Volĉok. Kun Volĉok mi tute rekuraĝiĝis kaj lastfoje returnis min al Marej; mi ne plu povis klare vidi lian vizaĝon, sed mi sentis, ke li plu same tenere ridetas al mi kaj balancas sian kapon. Mi mansvingis al li, ankaŭ li mansvingis al mi kaj irigis sian ĉevalineton.

— Hoto, hot! — denove aŭdiĝis lia malproksima krio, kaj la ĉevalineto denove ektiris sian plugilon.

Ĉio ĉi subite reaperis en mia memoro tute senkaŭze, sed mirinde precize kaj detale. Mi subite rekonsciiĝis kaj sidiĝis sur mia ligna lito kaj mi memoras, ke sur mia vizaĝo ankoraŭ estis dolĉa rideto de la rememoro. Dum unu plia minuto mi plu rememoris.

Tiam, reveninte hejmen post la renkontiĝo kun Marej, mi al neniu rakontis mian “aventuron”. Ĉu vere estis aventuro? Ankaŭ lin mi tiam tre baldaŭ forgesis. Renkontiĝante kun li poste, mi neniam eĉ alparolis lin, ne nur pri la lupoj, sed pri nenio alia, sed nun, post dudek jaroj, en Siberio mi subite rememoris tiun tutan renkontiĝon tre klare, ĝis la plej eta detalo. Do, ĝi kuŝis en mia animo nerimarkite, mem, sen mia deziro, kaj ĝi subite reaperis en mia memoro en la plej necesa momento; reaperis la tenera kaj patrineca rideto de la malriĉa servutulo, liaj signoj de kruco, lia kapobalancado, lia “Vidu, kiel vi ektimis, etulo!” kaj precipe lia dika termakulita fingro, per kiu li tuŝis miajn tremetantajn lipojn delikate kaj kun timida tenero. Sendube, ĉi tiu trankviligus timigitan infanon, sed tiam, dum nia soleca renkontiĝo, okazis io kvazaŭ tute alia, kaj se mi estus lia propra filo, li ne povus rigardi al mi per rigardo, pli forte radianta je hela amo. Sed ĉu iu devigis lin? Li estis nia propra servutulo, kaj mi estis por li sinjorido; neniu eksciis, kiel li karesis min

kaj neniu rekompencus lin pro tio. Ĉu eble li tre amis malgrandajn infanojn? Tiaj homoj ekzistas. La renkontiĝo estis soleca, en senhoma kampo, kaj eble nur Dio vidis de supre, per kiel profunda kaj hela homa sento kaj per kiel delikata, preskaŭ virineca tenero povas esti plenigita la koro de kruda, beste malklera rusa servuta kampulo, tiam ankoraŭ nek esperanta, nek aspiranta sian liberigon. Diru, ĉu ne pri tio pensis Konstantin [Aksakov](#), parolante pri la alta klernivelo de nia popolo?

Mi memoras, ke forlasinte mian lignan liton kaj ĉirkaŭrigardinte, mi subite sentis, ke mi povas rigardi al tiuj malfeliĉuloj per tute aliaj okuloj, kaj ke subite, pro iu miraklo, el mia koro tute malaperis ĉia malamo kaj malico. Mi ekiris, atente rigardante la renkontatajn vizaĝojn. Jen poreterne ekzilata kampulo kun la razita kapo, kun brulstampoj sur la vizaĝo kaj ebria, li sible kriaĉas sian drinkulan kanton, sed eble li estas la sama kiel Marej, mi ja ne povas enrigardi en lian koron.

Je la sama vespero mi ankoraŭfoje renkontiĝis kun M-cki. Kompatinda! Ja li certe ne povus havi rememoron pri iu ajn Marej, kaj li ne povus rilati al tiuj homoj alimaniere ol: “Je haïs ces brigands!” Ne, tiam la poloj pli suferis ol ni.

Tradukis **Aleksander Korĵenkov**

La sonĝo de ridinda homo

Fantasta rakonto

I

Mi estas ridinda homo. Nun oni nomas min freneza. Tio estus promocio de mia rango, se mi ne plu restus por ili same ridinda kiel antaŭe. Sed nun mi ne plu koleras kontraŭ ili, nun mi trovas ilin ĉarmaj, eĉ kiam ili ridas pri mi — ĉi tiam ili estas precipe ĉarmaj. Ankaŭ mi ŝatus ridi kun ili — eble ne pri mi mem, sed ĉar mi amas ilin — se por mi ne estus tiel malgaje rigardi al ili. Malgaje, ĉar ili ne scias la veron, sed mi scias la veron. Ho, kiel peze estas sole scii la veron! Sed ili ne komprenos tion. Ne, ili ne komprenos.

Sed antaŭe mi tre angoris pro tio, ke mi ŝajnis ridinda. Mi ne ŝajnis, mi estis ridinda. Mi ĉiam estis ridinda, kaj mi scias tion, eble, ekde mia naskiĝo. Eble mi jam en la sepjara aĝo sciis, ke mi estas ridinda. Poste mi studis en la lernejo, poste en la universitato, sed kio do? Ju pli mi studis, des pli mi lernis, ke mi estas ridinda. La tuta universitata scienco, laŭ mia profundiĝo en ĝi, por mi fine ekzistis kvazaŭ nur por pruvi kaj klarigi al mi, ke mi estas ridinda. En la vivo ĉio okazis simile kiel en la scienco. Ĉiujare kreskis kaj fortiĝis en mi la sama konscio pri mia ĉiuaspekta ridindeco. Ĉiuj ĉiam ridis pri mi. Sed neniu el ili sciis aŭ divenis, ke inter ĉiuj teranoj ĝuste mi plej bone scias tion, ke mi estas ridinda; kaj min plej ofendis ĝuste tio, ke ili ne sciis tion; sed pri tio mi mem kulpis: mi ĉiam estis tiel orgojla, ke mi neniam volis konfesi tion al iu. Mia orgojlo kreskis dum jaroj, kaj al mi ŝajnas, ke, se mi almenaŭ foje konfesus al iu mian ridindecon, mi tuj, en la sama vespero, frakusus mian kapon per revolvera pafo. Ho, kiel mi suferis dum mia adoleskanteo, ke mi foje ne eltenos kaj subite mem konfesos tion al miaj kamaradoj. Sed fariĝinte juna viro, mi ial iĝis iomete pli trankvila, kvankam mi en ĉiu nova jaro pli bone konis tiun mian teruran econ. Ĝuste ial — ĉar mi ĝis nun ne sukcesas trovi la kialon. Eble ĉar en mia vivo kreskegis terura angoro pro certa cirkonstanco,

kiu ja estas ege pli supera ol mi mem: nome — min kaptis la konvinko pri tio, ke ĉie en ĉi tiu mondo *nenio gravas*. Mi tre delonge antaŭsentis tion, sed mi plene konvinkiĝis iel tute subite en la lasta jaro. Mi subite eksentis, ke por mi *tute ne gravas*, ĉu la mondo ekzistas, aŭ tute nenio ie ekzistas. Mi ekaŭdis kaj eksentis per mia tuta memo, ke *dum mia vivo nenio ekzistis*. Komence al mi ŝajnis, ke tamen antaŭe ja multo ekzistis, sed poste mi komprenis, ke ankaŭ antaŭe nenio ekzistis, sed nur ŝajnis ekzisti. Iom post iom mi konvinkiĝis, ke ankaŭ poste neniam io ekzistos. Tiam mi subite ĉesis koleri kontraŭ homoj kaj preskaŭ ĉesis rimarki ilin. Vere, tio evidentiĝis eĉ en plej bagatelaj aferoj: ekzemple, irante sur strato, mi kunpuŝiĝis kun homoj. Tio okazis ne pro mia enpensiĝo: pri kio mi povus pensi? ja mi tute ĉesis pensi, kaj por mi ĉio estis negrava. Estus bone, se mi solvus iujn problemojn, sed mi solvis neniun, kaj ili estis multaj. Sed por mi *ĉio iĝis malgrava*, kaj ĉiuj miaj problemoj tute foriĝis.

Kaj jam post tio mi ekkonis la veron. La veron mi ekkonis en la pasinta novembro, pli precize, la trian de novembro, kaj de tiu tempo mi memoras ĉiun momenton de mia vivo. Tio okazis en plej sombra vespero, kiun oni povas imagi. Tiam mi estis revenanta hejmen post la deka horo, kaj mi memoras, ke mi pensis, ke ne povas esti pli sombra tempo. Eĉ en la aspekto fizika. Dum la tuta tago pluvis; mi memoras, ke la pluvo estis tre malvarma kaj sombra, eĉ iel minaca, evidente malamika al la homoj; sed subite post la deka horo ĝi ĉesis, kaj iĝis terure malseke — pli malseke kaj pli malvarme ol dum la pluvo; iu vaporo leviĝis de ĉio, de ĉiu pavimero kaj el ĉiu flankstrateto, se oni rigardis al ĝia pleja interno de fore, de la strato. Mi subite pensis, ke estus pli agrable, se ĉiuj gaslanternoj estingiĝus, ja kun la gaso la koro pli malgajas, ĉar la gaso ĉion ĉi lumigas. Tiutage mi preskaŭ ne manĝis kaj de la vesperiĝo mi gastis ĉe konata inĝeniero, ĉe kiu estis ankoraŭ du amikoj. Mi ĉiam silentis kaj, ŝajne, mi tedis ilin. Ili interparolis pri io provoka kaj eĉ neatendite ekscitiĝis. Tamen mi vidis, ke por ili nenio gravas, kaj ili ekscitiĝis nur ŝajne. Tion mi subite diris al ili: “Sinjoroj, ja por vi ĉio ne gravas”. Ili ne ofendiĝis, kaj ĉiuj ridis pri mi. Tio okazis, ĉar mi parolis tute ne riproĉante ilin, sed nur tial, ke por mi nenio estis grava. Ili ekvidis, ke por mi ĉio tute ne gravas, kaj ili gajiĝis.

Ekpensisinte surstrate pri la gaso, mi rigardis al la ĉielo. La ĉielo estis terure malhela, sed oni povis klare vidi disŝiritajn nubojn kaj senfundajn nigrajn makulojn inter ili. En unu el tiuj makuloj mi subite rimarkis etan stelon kaj komencis atente rigardi al ĝi. Mi mencias tion, ĉar la stelo sugestis al mi

ideon: mi decidis mortigi min tiunokte. Mi firme decidis tion jam antaŭ du monatoj, kaj, malgraŭ mia malriĉeco, mi aĉetis bonegan revolveron kaj je la sama tago mi ŝargis ĝin. Sed pasis jam du monatoj, kaj ĝi plu kuŝis en la kesto; sed por mi ĉio estis tiel negrava, ke mi finfine ekvolis kapti minuton, dum kiu por mi ĉio estos ne tiel malgrava — mi ne scias, kial mi ekvolis tion. Do, dum tiuj du monatoj mi ĉiunokte, revenante hejmen, pensis, ke mi mortpafos min. Mi ĉiam atendis tiun minuton. Kaj nun la stelo sugestis al mi la ideon, kaj mi decidis ke tio *nepre* okazos jam ĉi-nokte. Sed mi ne scias, kial la stelo sugestis la ideon. Do, kiam mi rigardis al la ĉielo, mian kubuton subite kaptis eta knabino. La strato estis jam malplena, kaj preskaŭ neniu homo estis videbla. Malproksime fiakristo dormis sur droŝko. La knabino estis eble okjara, ŝi surhavis nur kaptukon kaj robeton, ŝi estis tute malseka, sed mi precipe bone memorfiksis ŝiajn malsekajn ŝiritajn ŝuojn, kiujn mi ankaŭ nun memoras. Ili aparte altiris miajn okulojn. Ŝi subite komencis tiri mian kubuton kaj voki min. Ŝi ne ploris, sed iel abrupte kriis iujn vortojn, kiujn ŝi ne povis bone prononci, ĉar ŝi febre tremetis. Ŝi estis pro io terurita kaj despere kriis: “Panjo! Panjo!” Mi turnis al ŝi mian vizaĝon, sed diris nenion kaj plu iris, sed ŝi kuris kaj tiris min, kaj en ŝia voĉo aperis sono, kiu signifas plenan desperon ĉe tre timigitaj infanoj. Mi konas tiun sonon. Kvankam ŝi parolis konfuzo, mi komprenis, ke ŝia patrino ie estas mortanta aŭ io misa okazis al ili, kaj ŝi kuris por voki iun aŭ trovi ion por helpi la patrino. Sed mi ne sekvis ŝin kaj, male, subite ekvolis forpeli ŝin. Komence mi diris al ŝi, ke ŝi trovu policanon. Sed ŝi subite kunmetis siajn manetojn kaj, plorsingultante kaj anhelante, plu kuris apude sen forlasi min. Jen ĉi tiam mi kriis al ŝi kaj stamfis. Ŝi kriis nur: “Sinjoro, sinjoro!..” — sed subite forlasis min kaj sage transkuris la straton: tie aperis iu pasanto, kaj ŝi, verŝajne, impetis de mi al li.

Mi venis supren al mia kvina etaĝo. Mi loĝas en unu el luĉambroj de apartamento. Mia ĉambro estas eta kaj malriĉa, kun duonronda fenestro, kiaj estas en mansardoj. En mia ĉambro estas vakstola sofo, tablo sur kiu kuŝas libroj, du seĝoj kaj komforta fotelo, malnova sed altdorsa. Mi sidiĝis, bruligis la kandelon kaj enpeniĝis. Post la muro, en la apuda ĉambro daŭris diboĉado. Ĝi komenciĝis antaŭhieraŭ. Tie loĝis ekŝinginta kapitano, li havis gastojn — sesopon da feĉuloj; ili trinkis vodkon kaj kartludis per malnovaj kartoĵoj. La antaŭan nokton tie okazis batalo; mi scias ke du el ili tiradis sin reciproke je la haroj. La luigantino volis plendi, sed ŝi terure timas la kapitanon. Krome ĉi tie loĝas nur malalta kaj magra oficiredzino, veninta de ie kun tri etaj infanoj, kiuj ekmalsanis jam en nia loĝejo. Ŝi kaj ŝiaj infanoj terure

timas la kapitanon, kaj dum tutaj noktoj ili tremas kaj krucosignas sin, kaj la plej juna infano pro la timo jam havis epilepsian ikton. Mi certe scias, ke la kapitano en la Neva avenuo foje haltigas pasantojn kaj petas almozon. Neniu dungas lin, sed estas strange (ĝuste tial mi rakontas tion), ke la kapitano dum la tuta monato, post kiam li ekloĝis ĉi tie, ne vekis mian malŝaton. Memkompreneble, mi de la komenco evitis konatiĝi kun li, kaj li mem tuj ekenuus pro mi jam dum nia unua renkontiĝo. Sed malgraŭ ilia kreado post la muro, kaj malgraŭ ilia multeco, mi tute ne atentis ilin. La tutan nokton mi sidas kaj, tute sincere, mi eĉ ne aŭdas ilin — ĉi tiom forgesas ilin. Ja mi dum la tuta lasta jaro ĉiunokte ne dormas ĝis la mateniĝo. La tutan nokton mi sidas ĉe la tablo sur la fotelo, farante nenion. Mi legas librojn nur tage. La kandelo plene forbrulas dum unu nokto. Do, mi senbrue sidiĝis ĉe la tablo, elkestigis la revolveron kaj metis ĝin antaŭ min. Mi memoras, ke metinte ĝin, mi demandis min: “Ĉu jes?”, kaj tute jese respondis al mi mem: “Jes”, tio signifas: mi mortpafu min. Mi sciis, ke tiunokte mi certe mortpafos min, sed mi ne sciis, kiom da tempo mi sidos ĉe la tablo antaŭ tio. Mi ja certe mortpafus min, se mi ne renkontus la knabinon.

II

Komprenu, ke kvankam nenio gravis por mi, sed mi, ekzemple, sentis doloron. Se iu batus min, mi sentus doloron. Same pri la morala aspekto: se okazus io tre kortuŝa, mi sentus kompaton, same kiel iam, kiam por mi en la vivo ankoraŭ ne ĉio malgravis. Kaj tiuvespere mi sentis kompaton: kaj mi ja nepre helpus la infanon. Sed kial mi ne helpis la knabinon? Nur pro jena ideo aperinta tiam: kiam ŝi tiris kaj vokis min, antaŭ mi subite aperis demando, kiun mi ne povis solvi. La demando estis bagatela, sed mi kole-riĝis. Mi koleriĝis pro jena konkludo: ja mi jam decidis mortpafi min ĉi-nokte, sekve nun por mi ĉio en la mondo devus esti eĉ pli malgrava ol iam ajn. Sed pro kio mi sentis, ke por mi ne ĉio malgravas kaj ke mi kompatas la knabinon? Mi memoras, ke mi ŝin tre kompatis; eĉ ĝis tre stranga doloro, tute nekredbla en mia situacio. Kredu, ke mi ne povas bone klarigi tiun mian momentan senton, sed la sento daŭris ankaŭ hejme, kiam mi jam sidiĝis ĉe la tablo, kaj mi estis tiel agacita, kiel mi jam delonge ne estis. Argumento sekvigis argumenton. Estis klare, ke se mi estas homo, sed ankoraŭ ne nulo, kaj dum mi ne iĝis nulo, do mi vivas kaj sekve mi povas suferi, koleri kaj honti pro miaj agoj. En ordo. Sed ĉar mi mortigos min,

ekzemple, post du horoj, kial min devas koncerni la knabino, la honto kaj ĉio cetera en la mondo? Ja mi transformiĝos al nulo, al la absoluta nulo. Ĉu vere la konscio pri tio, ke mi tuj *tute* ĉesos ekzisti, kaj sekve nenio plu ekzistos, ne povas havi eĉ plej etan influon je mia kompatato pri la knabino kaj je honto pro la farita fiaĵo? Ja mi stamfis kaj sovaĝe kriis al la malfeliĉa infano ĝuste pro tio, ke “jen mi ne nur malhavas kompaton, sed mi eĉ rajtas fari malhomecan fiaĵon nun, ĉar post du horoj ĉio estingiĝos”. Ĉu vi kredas, ke pro tio mi kriis? Mi nun preskaŭ certas pri tio. Tiam mi klare sentis, ke la vivo kaj la mondo nun kvazaŭ dependas de mi. Eblas diri ankaŭ jene: la mondo nun estas farita kvazaŭ nur por mi. mi mortpafos min, kaj la mondo ne plu ekzistos, almenaŭ por mi. Krome, ja eble post mia morto vere nenio kaj neniu ekzistos, kaj la tuta mondo post la estingiĝo de mia menso tuj estingiĝos kiel fantomo, kiel apartenaĵo de nur mia konscio, kaj malaperos, ĉar eble la tuta mondo kaj ĉiuj homoj — estas nur mi mem. Mi memoras, ke, sidante kaj rezonante, mi turnis tiujn novajn demandojn, kiuj inundis min, en tute alian flankon kaj elpensis ion tute novan. Ekzemple, al mi subite prezentiĝis jena stranga ideo: se mi antaŭe vivus sur la luno aŭ sur Marso kaj farus tie la plej hontindan kaj malhonestan agon, kiun oni povas imagi, kaj estus tie pro ĝi punita kaj malhonorita en maniero, kiun oni povas senti kaj imagi eble nur foje en sonĝo, en koŝmaro, kaj se mi poste venus sur la teron kaj konservus la memoron pri tio, kion mi faris sur la alia planedo, kaj krome sciis, ke mi neniel kaj neniam revenus tien — ĉu por mi, rigardanta de l' tero al la luno, *ĉio estus malgrava*? Ĉu mi sentus aŭ ne sentus honton pro la farita ago? La demandoj estis vanaj kaj superflujaj, ĉar la revolvero jam kuŝis antaŭ mi, kaj mi per mia tuta memo sciis, ke *tio* certe okazos, sed ili ardigis min, kaj mi estis furioza. Mi ja nun kvazaŭ ne povus morti, sen antaŭe solvi ion. Resume, la knabino savis min, ĉar per tiuj demandoj mi prokrastis la pafon. En la ĉambro de la kapitano ĉio komencis kvietiĝi: ili jam finis sian kartludon kaj prepariĝis al dormo, kaj intertempe ili grumblis kaj pigre interĵetis lastajn insultojn. Ĝuste ĉi tiam mi subite ekdormis sur la ĉetabla fotelo, kio al mi neniam okazis pli frue. Mi tute ne rimarkis, kiel mi ekdormis. Estas konate, ke sonĝoj estas tre stranga fenomeno: iu afero prezentiĝas terure klare, kun juveliste preciza poluriteco de la detaloj, sed oni saltas trans alian aferon, kvazaŭ tute ne rimarkante ĝin, ekzemple, trans spacon kaj tempon. Ŝajnas, ke sonĝojn direktas ne la racio, sed la deziro, ne la kapo, sed la koro, kvankam mia racio en sonĝoj foje aranĝis inĝeniajn aferojn! Ja mia racio en sonĝoj sper-

tas nekompreneblajn transformiĝojn. Ekzemple, mia frato mortis antaŭ kvin jaroj. De tempo al tempo mi vidas lin en sonĝo: li partoprenas miajn aferojn, ni kune faras ion, tamen mi ja scias kaj memoras dum la tuta daŭro de l' sonĝo, ke mia frato estas mortinta kaj entombigita. Kial do mi ne miras, ke li, kvankam li estas mortinta, tamen estas apud mi kaj klopodas pri io kune kun mi? Kial mia racio facile permesas ĉi tion? Sed sufiĉe! Mi rakontu mian sonĝon. Jes, tiam mi havis ĉi tiun sonĝon, mian sonĝon de la tria de novembro. Nun oni mokas min, dirante, ke ĝi estis nur sonĝo. Sed ĉu vere gravas, ke ĝi estis sonĝo aŭ ne, ja ĉi tiu sonĝo anoncis al mi la Veron? Ja eksciinte unufoje la veron kaj ekvidinte ĝin, oni scias ke ĝi estas la vero, kaj ke alia vero ne estas kaj ne povas esti, nek en la vivo nek en la sonĝo. Jes, ĝi estis sonĝo, mi konsentas, sed la vivon, kiun vi tiel alte taksas, mi volis estingi per suicido, kaj mia sonĝo, — ho, mia sonĝo revelaciis al mi novan, grandiozan, renovigitan, fortan vivon!

Aŭskultu.

Mi diris, ke mi ekdormis nerimarkinte tion, kvazaŭ plu rezonante pri la sama temo. Subite mi sonĝis, ke mi prenas la revolveron kaj, sidante, almetas ĝin rekte al mia koro — al la koro, sed ne al la kapo; kvankam antaŭe mi decidis pafi nepre al la kapo, konkrete al la dekstra tempio. Almetinte ĝin al la brusto, mi atendis unu aŭ du sekundojn, antaŭ mi la kandelo, la tablo kaj la muro subite ekmoviĝis kaj ŝanceliĝis. Mi rapide pafis.

En sonĝo vi foje falas de alto, aŭ oni vin tranĉas aŭ batas, sed vi neniam sentas doloron, krom se vi efektive iel kontuzas vin en la lito kaj pro tio sentas doloron kaj preskaŭ nepre vekiĝas pro la doloro. Same estis en mia sonĝo: mi ne sentis doloron, sed mi vidis, ke samtempe kun mia pafado ĉio en mi skuiĝis, kaj ĉio tuj estingiĝis, kaj ĉirkaŭ mi ĉio iĝis terure nigra. Mi iĝis kvazaŭ blinda kaj muta, kaj jen mi kuŝas sur io malmola, etendiĝinte, kun la vizaĝo supren, vidante nenion kaj ne povante eĉ movetiĝi. Ĉiuj ĉirkaŭ mi paŝas kaj krias, la kapitano raŭkas, la mastrino jelpas, — subite sekvas paŭzo, kaj jen oni jam portas min en fermita ĉerko. Mi sentas la ŝanceliĝadon de mia ĉerko kaj rezonas pri tio, kaj subite min unufoje konsternas jena penso: mi ja mortis, tute mortis, mi scias tion kaj ne dubas, mi ne vidas kaj ne moviĝas, tamen mi sentas kaj rezonas. Sed mi baldaŭ paciĝas kun tio kaj, laŭ mia kutimo, same kiel en sonĝoj, akceptas la realecon senkonteste.

Jen oni enterigas min. Ĉiuj foriras, kaj mi restas sola, absolute sola. Mi ne moviĝas. Ĉiam, kiam mi antaŭe dum la vivo imagis mian sepulton en tombo, kun la tombo mi asociis nur la senton pri malsekeco kaj malvarmo. Ankaŭ nun mi sentis, ke mi tre frostas, precipe fine de la piedpintoj, sed mi sentis nenion alian.

Mi kuŝis kaj — tre strange — mi atendis nenion, senkonteste akceptante, ke mortinto nenion atendu. Sed estis malseke. Mi ne scias, kiom da tempo pasis — unu horo, aŭ kelkaj tagoj, aŭ multaj tagoj. Sed subite sur mian fermitan maldekstran okulon falis akvoguto, likinta tra la ĉerkokovrilo, post unu minuto la dua guto falis, post plia minuto la tria guto, kaj tiel plu, kaj tiel plu, ĉiam post unu minuto. Granda indigno ekbrulis en mia koro, kaj mi subite sentis en ĝi fizikan doloron: “Ja ĝi estas mia vundo, — mi pensis, — pro la pafo, tie estas la kuglo...” Sed gutoj plu falis ĉiuminute rekte sur mian fermitan okulon. Kaj mi subite alvokis — ne voĉe, ĉar mi estis senmova, sed per mia tuta memo — al la mastro de ĉio, kio okazis al mi:

— Kiu ajn vi estas, sed se vi estas kaj se ekzistas io pli racia ol tio, kio nun okazas, permesu al ĝi ekzisti ankaŭ ĉi tie. Se vi venĝas pro mia malprudenta suicido per senformeco kaj absurdeco de mia plua estado, sciuj, ke neniuj sufero, iam ajn sendota al mi, estos komparebla kun tiu malestimo, kiun mi silente sentos eĉ dum milionoj da jaroj de mia martirado!..

Mi alvokis kaj silentiĝis. Preskaŭ unu minuton daŭris profunda silento, kaj eĉ plia guto falis, sed mi sciis, mi senfine kaj firmege sciis kaj kredis, ke tuj ĉio nepre ŝanĝiĝos. Kaj jen subite mia tombo malfermiĝis. Mi ne scias, kiel ĝi estis malfermita kaj la tero estis elfosita, sed iu malhela kaj nekonata estulo prenis min, kaj ni venis en la spacon. Mi subite malblindiĝis: la nokto estis profunda, kaj neniam, ankoraŭ neniam ekzistis tia mallumo! Ni rapide flugis en la spaco jam malproksime de la tero. Mi demandis pri nenio tiun, kiu portis min, mi atendis kaj estis fiera. Mi certigis min, ke mi ne timas, kaj rigidiĝis pro admiro ĉe la penso pri tio, ke mi ne timas. Mi ne memoras, nek povas imagi, kiom longe ni flugis: ĉio okazis tiel, kiel ĉiam en sonĝo, kiam oni saltas trans spaco kaj tempo kaj trans la leĝoj de l' naturo kaj racio kaj haltas nur ĉe la punktoj, pri kiuj revas la koro. Mi memoras, ke en la mallumo mi subite vidis stelon. “Ĉu Siriuso?” — mi subite demandis, ne reteninte min, kvankam mi ne deziris demandi pri io ajn. — “Ne, ĝi estas la stelo, kiun vi, revenante hejmen, vidis inter la nuboj”, — respondis al mi la estulo, kiu portis min. Mi sciis, ke ĝi havis kvazaŭ homan vizaĝon. Estas strange, ke mi ne amis ĉi tiun estulon kaj eĉ sentis grandan abomenon. Mi atendis absolutan neekziston

kaj por tio pafis al mia koro. Kaj nun mi estis en la manoj de estulo, certe ne homa, sed kiu ja estas kaj ekzistas: “Kaj, sekve, ankaŭ post la morto estas vivo!” — mi pensis kun stranga sonĝa frivoleco, sed la esenco de mia koro restis kun mi tre profunde: “Kaj se necesas denove esti, — mi pensis, — kaj denove vivi laŭ ies senkompata volo, mi ne deziras, ke oni min venku kaj humiligu!” — “Vi scias, ke mi timas vin, kaj pro tio vi malestimas min”, — mi subite diris al mia kunvojaĝanto, ne reteninte la humiligan demandon, kiu enhavis konfeson, kaj sentis en mia koro mian humiliĝon, kvazaŭ pikon de pinglo. Li ne respondis mian demandon, sed mi subite sentis, ke mi ne estas malestimata, nek priridata, nek eĉ kompatata, kaj ke nia vojo havas nekonatan kaj misteran celon, kiu koncernas nur min. Timo kreskis en mia koro. Io senvorte, sed turmente estis komunikata al mi de mia silenta kunvojaĝanto, kaj ĝi iel trapenetris min. Ni flugegis en mallumaj kaj nekonataj spacoj. Mi jam delonge ĉesis vidi la konatajn stelarojn. Mi sciis, ke en la ĉielo estas steloj, kies radioj venas al la tero nur post miloj kaj milionoj da jaroj. Eble ni jam flugis tie. Mi atendis ion en terura angoro, elturmentinta mian koron. Sed subite iu konata kaj ekstreme loga sento skuegis min: mi subite ekvidis nian sunon! Mi sciis, ke ĝi ne povas esti *nia* suno, generinta *nian* teron, kaj ke ni estas je infinita distanco de nia suno, sed mi iel rekonis per mia tuta memo, ke ĉi tiu suno estas tute sama kiel la nia, ke ĝi estas ĝia ripetaĵo kaj socio. Dolĉa kaj loga sento ekstaze eksonis en mia animo: la origina forto de la lumo, la sama lumo kiu naskis min, reeĥis en mia koro kaj revivigis ĝin, kaj mi unuafoje post mia tombo resentis la vivon, la antaŭan vivon.

— Sed se ĝi estas la suno, se ĝi estas la tute sama suno, kiel la nia, kie estas la tero? — mi kriis. Kaj mia kunvojaĝanto montris al mi astron, kiu smeralde brilis en la mallumo. Ni rapidege flugis rekte al ĝi.

— Ĉu en la universo estas eblaj tiaj ripetaĵoj, ĉu vere tia estas la leĝo de l' naturo?.. Kaj se tie estas la tero, ĉu ĝi estas la sama, kiel la nia... tute sama, malfeliĉa, kompatinda, sed kara kaj ĉiam amata, kaj, same kiel la nia, naskanta la saman turmentan amon al si eĉ en siaj plej maldankaj idoj?.. — mi kriis, skuiĝante pro la nebridebla, ekstaza amo al tiu antaŭa, kara tero, kiun mi forlasis. La imago de l' malfeliĉa knabino, kiun mi ofendis, por momento aperis antaŭ mi.

— Vi vidos ĉion, — mia kunvojaĝanto respondis, kaj en liaj vortoj sonis tristo.

Sed ni rapide proksimiĝis al la planedo. Ĝi kreskis antaŭ miaj okuloj, mi jam vidis la oceanojn, la konturojn de Eŭropo, kaj subite stranga sento de iu

granda kaj sankta ĵaluzo ekflamis en mia koro: “Kial kaj por kio povas ekzisti tia ripetaĵo? Mi amas kaj povas ami nur tiun teron, kiun mi forlasis, sur kiu restis ŝprucoj de mia sango, kiam mi, sendankulo, estingis mian vivon per pafo al mia koro. Sed neniam, tute neniam mi ĉesis ami tiun teron, kaj eĉ tiunokte adiaŭante ĝin, mi eble amis ĝin eĉ pli sufero ol iam ajn. Ĉu sur tiu nova tero estas sufero? Sur nia tero ni povas malfalse ami nur kun sufero kaj nur per sufero! Ni ne povas ami aliamaniere, ni ne konas alian amon. Mi deziras suferojn por ami. Mi deziras, mi soifas ĉi-minute kisi, verŝante larmojn, nur tiun teron, kiun mi forlasis, kaj mi ne volas, mi ne akceptas vivi sur iu alia tero!..”

Sed mia kunvojaĝanto jam forlasis min. Mi subite, preskaŭ tute nerimarkite de mi mem, ekstaris sur tiu alia tero en la hela lumo de suna tago, belega kiel la paradizo. Mi staris, ŝajne, sur unu el la insuloj, kiuj en nia tero formas Grekan Arkipelagon, aŭ sur bordo de la kontinento apud tiu arkipelago. Ho, ĉio estis tute sama, kiel ĉe ni, sed, ŝajne, de ĉie radiis iu festo kaj granda, sankta triumfo, finfine atingita. La tenera smeralda maro softe plaŭdis ĉe la bordo kaj kisis ĝin kun amo klara, videbla, preskaŭ konscia. Altaj belegaj arboj staris en sia plena lukso de siaj floroj, kaj mi certas, ke iliaj nenombreblaj folietoj salutis min per mallaŭta, tenera susurado, kvazaŭ parolante iujn amajn vortojn. En la mola herbo flamis helaj aromaj floroj. Grupoj da birdoj flirtetis en la aero kaj, ne timante min, sidiĝis sur miajn ŝultrojn kaj brakojn kaj gaje frapetis min per siaj ĉarmaj, tremetantaj flugiletoj. Finfine mi ekvidis kaj ekkonis la homojn de ĉi tiu feliĉa tero. Ili mem venis al mi, ili ĉirkaŭis min, ili kisis min. Infanoj de l' suno, infanoj de sia propra suno — ho, kiel belegaj ili estis! Sur nia tero mi neniam vidis tian belecon en la homo. Eble nur en niaj infanoj, dum iliaj plej fruaj jaroj, oni povus trovi malproksiman kaj malfortan rebrilon de tiu beleco. En la okuloj de tiuj feliĉaj homoj estis klara brilo. Iliaj vizaĝoj radiis saĝon kaj konscion, kiu atingis jam perfektan trankvilecon, sed tiuj vizaĝoj estis gajaj; en la vortoj kaj voĉoj de tiuj homoj sonis infana ĝojo. Ho, mi tuj, je la unua rigardo al iliaj vizaĝoj, komprenis ĉion — ĉion! Ĝi estis la tero, ne profanita per la peka falo; sur ĝi vivis nepekintaj homoj; ili vivis en tiu paradizo, en kiu, laŭ la legendoj de la tuta homaro, vivis ankaŭ niaj pekintaj pragepatroj, kun jena diferenco: ĉi tie la tuta tero estis la sama paradizo. Ĉi tiuj homoj, ĝoje ridante, proksimiĝis al mi kaj karesis min; ili kondukis min al si, kaj ĉiu el ili volis trankviligi min. Ho, ili demandis min pri nenio, sed al mi ŝajnis, ke ili iel jam sciis ĉion, kaj ili volis rapide forpeli la suferon de mia vizaĝo.

IV

Komprenu: mi ripetas, ke eble ĝi estis nur sonĝo! Sed la sento de la amo de tiuj senkulpaj kaj belegaj homoj por ĉiam restis en mi, kaj mi sentas, ke ankaŭ nun ilia amo de tie fluas al mi. Mi mem vidis ilin, mi ekkonis ilin kaj konvinkiĝis, mi amis ilin, poste mi suferis pro ili. Ho, eĉ tiam mi tuj komprenis, ke mi neniam povos plene kompreni ilin. Por mi, moderna rusa progresemlulo kaj abomena peterburgano, estis nekompreneble, ekzemple, kial ili, sciante tre multon, ne havas nian sciencon. Sed baldaŭ mi komprenis, ke iliaj scioj estis nutrataj kaj kompletigataj per aliaj fontoj ol en nia tero, kaj ke ankaŭ iliaj aspiroj estis tute aliaj.

Ili deziris nenion kaj estis trankvilaj; ili ne aspiris koni la vivon tiel, kiel ni aspiras koni ĝin, ĉar ilia vivo estis plena. Sed iliaj scioj estis pli profundaj kaj pli altaj ol nia scienco; ĉar nia scienco celas klarigi, kio estas la vivo, ĝi mem strebas kompreni ĝin por instrui la aliajn vivi; sed ili eĉ sen scienco sciis, kiel ili devas vivi. Mi komprenis tion, sed mi ne povis kompreni iliajn sciojn. Ili montris al mi siajn arbojn, kaj mi ne povis kompreni tiun gradon de la amo, kun kiu ili rigardis la arbojn, kvazaŭ interparolante kun kreaĵoj similaj al ili mem. Sciu, ke mi eble ne erarus, se mi dirus, ke ili ja interparolis kun la arboj! Jes, ili trovis ilian lingvon kaj mi certas, ke la arboj komprenis ilin. Simile ili konceptis la tutan naturon kaj la bestojn, kiuj pace kunvivis kun ili, ne atakis ilin kaj amis ilin, venkite de ilia amo. Montrante al mi stelojn, ili parolis al mi pri ili ion, kion mi ne povis kompreni; sed mi estas certa, ke ili iel kontaktis la ĉielajn stelojn, ne nur per siaj pensoj, sed per iu viva maniero. Ho, tiuj homoj eĉ ne strebis, ke mi komprenu ilin, ili sen tio amis min; tamen mi ja sciis, ke ankaŭ ili neniam komprenos min, kaj pro tio mi preskaŭ ne rakontis al ili pri nia tero. Mi nur kisis en ilia ĉeesto la teron, sur kiu ili vivis, kaj senvorte adoris ilin; kaj ili vidis tion kaj lasis min adori ilin, ne hontante pro tio, ke mi adoras ilin, ĉar ili mem multe amis. Ili ne suferis pro mi, eĉ kiam mi plorante kisis iliajn piedojn, ĉar ili ĝoje sciis en siaj koroj, ke ili respondos al mi per forta amo. Fojfoje mi mirigite demandis min: kiel ili sukcesis neniam ofendi min kaj eĉ unu fojon ne vekis ĵaluzon kaj envion en tia homo, kia mi estas? Mi multfoje demandis min: kial mi, fanfaronema kaj mensogema, sukcesis ne paroli al ili pri miaj konoj, pri kiuj ili certe eĉ ne havis ideon, kial mi ne deziris mirigi ilin per miaj konoj, almenaŭ pro la amo al ili? Ili estis viglaj kaj gajaj kiel infanoj. Ili vagis en siaj belegaj boskoj kaj arbaroj, ili kantis siajn belegajn kantojn, ili manĝis malpezajn manĝaĵojn: fruktojn de siaj arboj, mielon de siaj arbaroj

kaj lakton de la bestoj, kiuj amis ilin. Por siaj manĝaĵoj kaj vestoj ili laboris malmulte kaj senpene. Ili havis amon kaj naskis infanojn, sed mi neniam rimarkis ĉe ili la impetojn de tiu *kruela* volupto, kiu kaptas preskaŭ ĉiujn sur nia tero, ĉiun kaj ĉian homon, kaj kiu estas la sola fonto de preskaŭ ĉiuj pektoj de nia homaro. Ili ĝojis pri siaj naskiĝantaj infanoj, kiel pri novaj partoprenantoj en ilia beateco. Ili neniam havis kverelojn kaj ĵaluzojn; kaj ili eĉ ne komprenis la signifon de tiuj nocioj. Iliaj infanoj estis ĉies infanoj, ĉar ili konsistigis unu familion. Ili preskaŭ ne malsanis, kvankam ili havis morton; sed iliaj maljunuloj mortis kviete, kvazaŭ ekdormante, ĉirkaŭitaj de homoj kiuj adiaŭis ilin, benante ilin, ridetante al ili, kaj mem ricevante iliajn helajn ridetojn. Dum tio mi ne vidis funebrojn kaj larmojn, kaj vidis nur la amon, kiu kreskis preskaŭ ĝis ekstazo, sed ekstazo kviete, plena, kontempla. Oni povus pensi, ke ili kontaktiĝis kun siaj mortintoj eĉ post ties morto, kaj ke la morto ne rompis ilian surteran unuecon. Ili apenaŭ komprenis min, kiam mi demandis ilin pri la eterna vivo, sed ili evidente tiel senpruve kredis ĝin, ke ili eĉ ne vidis en ĝi ion demandendan. Ili ne havis templojn, sed ili havis iun realan, vivecan kaj senĉesan unuecon kun la Tuto de l' Universo; ili ne havis religion, tamen ili firme sciis, ke kiam ilia surtera ĝojo atingos la limojn de l' naturo de la tero, tiam ili, vivantaj kaj mortintaj, ekhavas ankoraŭ pli proksiman kaj vastan ligon kun la Tuto de l' Universo. Ili atendis tiun momenton ĝoje, sed ne haste, ne suferante pro ĝi, sed kvazaŭ jam havante ĝin en la antaŭsentoj de siaj koroj, pri kiuj ili interparolis unu kun la aliaj. Vespere, preparante sin al la dormo, ili ŝatis kanti en harmoniaj kaj melodiaj korusoj. En tiuj kantoj ili esprimis ĉiujn impresojn, kiujn la forpasanta tago donis al ili, ili gloris ĝin kaj adiaŭis ĝin. Ili gloris la naturon, la teron, la maron kaj la arbarojn. Ili ŝatis krei kantojn pri la aliaj homoj, kaj kiel infanoj laŭdis sin reciproke. Ĉi tiuj kantoj estis tre simplaj, sed ili fluis el la koro kaj penetris en la korojn. Sed ne nur en la kantoj, ja, ŝajne, ankaŭ en sia tuta vivo, ili okupiĝis nur pri reciproka admirado. Tio estis ĉioma, ĝenerala reciproka enamiĝo. Kelkajn kantojn, solenajn kaj ekstazajn, mi preskaŭ tute ne komprenis. Komprenante la vortojn, mi neniam povis penetri en ilian tutan signifon. Ĝi restis kvazaŭ nekomprenebla por mia menso, sed mia koro senkonscie estis kvazaŭ ĉiam pli kaj pli saturata per ĝi. Mi ofte parolis al ili, ke mi ĉion ĉi jam delonge antaŭsentis; ke ĉi tiujn tutajn ĝojojn kaj gloron ankoraŭ sur nia tero mi sentis kiel logantan sopiron, kiu iam transformiĝis en netolereblan angoron; ke mi antaŭsentis ilin ĉiujn kaj ilian gloron en la sonĝoj de mia koro kaj en la revoj de mia menso; kaj ke sur nia tero mi ofte ne povis senlarne rigardi al la subiranta suno... Mi rakontis, ke

en mia malamo al la homoj de nia tero ĉiam estis sopiro: kial mi ne povas malami ilin, ne amante ilin, kial mi ne povas ne pardoni ilin; kaj en mia amo al ili estis sopiro: kial mi ne povas ami ilin, ne malamante ilin? Ili aŭskultis min, kaj mi vidis, ke ili ne povas imagi, pri kio mi parolis, sed mi ne bedaŭris miajn vortojn: mi sciis, ke ili komprenas la forton de mia sopiro pri tiuj, kiujn mi forlasis. Jes, kiam ili rigardis al mi per siaj dolĉaj amplenaj rigardoj, kiam mi sentis, ke en ilia ĉeesto ankaŭ mia koro iĝis same pura kaj sincera, kiel iliaj koroj, mi ne bedaŭris, ke mi ne komprenas ilin. Pro la sento de la pleneco de l' vivo mia spiro haltis, kaj mi senvorte preĝis por ili.

Ho, nun ĉiuj malkaŝe ridas kaj certigas min, ke ankaŭ en sonĝo oni ne povas vidi tiujn detalojn, kiujn mi nun priskribas, kaj ke en mia sonĝo mi vidis aŭ sentis nur la impreson, kiun en deliro naskis mia koro, kaj ke la detalojn mi verkis post la vekigo. Kaj kiam mi konfesis al ili, ke eble ja tiel okazis — ho, kiel ili priridis min malkaŝe kaj kiel mi plezurigis ilin! Ho, jes, certe, mi estis venkita nur per la impreso de tiu sonĝo, kaj nur ĝi restis en mia ĝissange vundita koro: sed la konkretaj imagoj kaj formoj de mia sonĝo, ĝuste tiuj, kiujn mi ja vidis en la sonĝo, estis tiel plene harmoniaj, tiel fascinaj kaj belegaj, kaj tiel versimilaj, ke mi post la vekigo certe ne kapablis transdoni ilin per niaj malfortaj vortoj, kaj ili poste iom malklariĝis en mia menso, kaj mi eble efektive devis poste verki senkonscie la detalojn kaj, certe, mi misprezentis ilin, precipe pro mia pasia deziro almenaŭ iuforme rapide konigi ilin. Tamen kiel mi ne kredu, ke ĉio ĉi estis? Estis eble eĉ miloble pli bona, pli hela kaj pli gaja ol mi rakontas? Jes, sonĝo, sed ĉio ĉi ne povus ne esti. Bone, mi diru al vi sekreton: ĉio ĉi eble estis tute ne sonĝo! Ĉar ja krome okazis io tia, io tiel terure reala, kio ne povus esti sonĝita. Eble mian sonĝon vere naskis mia koro, sed ĉu mia koro kapablus sole naski la teruran veron, kiu poste okazis al mi? Kiel mi povus sola ĝin elpensi aŭ elrevi per mia koro? Ĉu mia mizera koro kaj mia kaprica, bagatela menso povus altiĝi ĝis tiel revelacia vero? Ho, juĝu mem: mi ĝis nun kaŝis, sed nun mi fine rakontu ankaŭ ĉi tiun veron. Temas pri tio, ke mi... mi koruptis ilin ĉiujn!

V

Jes, jes, ja fine mi koruptis ilin ĉiujn! Mi ne scias, mi ne klare memoras, kiel tio okazis. La sonĝo saltegis trans jarmiloj kaj lasis al mi nur la impreson de la tuto. Mi nur scias, ke estis mi, kiu faligis ilin en la pekon. Kiel maligna triĥino, kiel atomo de pesto infektas tutajn regnojn, tiel ankaŭ mi infektis per mi mem

tiun tutan feliĉan teron, kiu antaŭ mi estis senpeka. Ili lernis mensogi kaj ekamis mensogon kaj ekkonis la belecon de mensogo. Ho, tio eble komenciĝis *senintence*, per ŝerco, per koketado, per amludo, eble ĝuste per atomo, sed la atomo de mensogo penetris en iliajn korojn kaj ekplaĉis al ili. Poste rapide naskiĝis volupto, volupto generis ĵaluzon, ĵaluzo generis kruelecon... Ho, mi ne scias kiam, mi ne memoras, sed baldaŭ, tre baldaŭ ŝprucis la unua sango: ili miris kaj teruriĝis, kaj komencis disiĝi kaj apartiĝi. Formiĝis unuiĝoj, sed ili jam direktiĝis kontraŭ aliaj. Komenciĝis riproĉoj kaj akuzoj. Ili ekkonis pudoron kaj faris ĝin virto. Naskiĝis koncepto pri honoro, kaj en ĉiu unuiĝo estis levita sia propra standardo. Ili komencis turmenti bestojn, kaj tiuj foriris de ili en arbarojn kaj iĝis iliaj malamikoj. Komenciĝis batalado por disiĝo, por apartiĝo, por personiĝo, por la mia kaj la via. Ili komencis paroli diverslingve. Ili ekkonis malĝojon kaj ekamis ĝin; ili eksoifis suferadon kaj parolis, ke la Vero estas atingebla nur per suferado. Kaj tiam ili ekhavis sciencan. Kiam ili iĝis malicaj, ili komencis paroli pri frateco kaj humaneco kaj komprenis tiujn nociojn. Kiam ili iĝis krimemaj, ili inventis justecon kaj verkis por si volumojn da kodoj por konservi la justecon, kaj por sekurigi la kodojn ili starigis gilotion. Ili nur iomete memoris tion, kion ili perdis, kaj eĉ ne volis kredi, ke iam ili estis senpekaj kaj feliĉaj. Ili priridis eĉ la eblecon de sia antaŭa feliĉo kaj nomis ĝin revo. Ili eĉ ne povis imagi ĝin en formoj kaj figuroj, sed — tre strange kaj mirinde — perdinte ĉian kredon pri la estinta feliĉo kaj nominte ĝin fabelo, ili tiel ekdeziris esti denove senpekaj kaj feliĉaj, ke ili falis antaŭ sia kora deziro, kiel infanoj, konsekris sian deziron, konstruis templojn kaj komencis preĝi al sia propra ideo, al sia propra “deziro”, samtempe kredante ĝin neplenumebla kaj nerealigebla, sed kun larmoj adorante kaj kultante ĝin. Kaj tamen, se ili hazarde ricevus ŝancon reveni al sia perdita senpeka kaj feliĉa stato, kaj se iu subite montrus ĝin al ili denove kaj demandus: ĉu ili volas reveni al ĝi? — ili verŝajne rifuzus. Ili respondis al mi: “Jes, ni estas mensogemaj, malicaj kaj maljustaj, ni *scias* tion kaj ploras pro tio, ni turmentas nin pro tio, ni torturas kaj punas nin eble eĉ pli ol tiu mizerikorda Juĝisto, kiu juĝos nin kaj kies nomon ni ne scias. Sed ni havas sciencan, kaj per ĝi ni retrovos la veron, sed tiam ni jam konscie akceptos ĝin. La sciado estas pli supera ol la sento, la konscio de la vivo estas pli supera ol la vivo. La scienco donos al ni la saĝon, la saĝo formulos la leĝojn, kaj la sciado de la leĝoj de l' feliĉo estas pli supera ol la feliĉo”. Tiel ili parolis, kaj post tiuj vortoj ĉiu ekamis sin pli ol la aliajn, kaj ne povus okazi alimaniere. Ĉiu tre ĵaluze ekrilatis al sia ego kaj ĉiuforte penis humiligi kaj malaltigi la egoon de la aliaj, kaj por tio ili

oferis siajn vivojn. Aperis sklaveco, aperis eĉ libervola sklaveco: malfortuloj volonte obeis fortulojn, kondiĉe ke tiuj helpu al ili premi tiujn, kiuj estas eĉ pli malfortaj ol ili. Aperis justuloj, kiuj plorante venis al tiuj homoj kaj parolis al ili pri ilia orgojlo, pri la perdo de la mezuroseno kaj de la harmonio, pri la perdo de la honto. Sed oni mokis aŭ ŝtonumis ilin. Sankta sango fluis sur la ŝtuparoj de temploj. Sed komencis aperi homoj, kiuj komencis elpenzi: kiel ĉiuj denove reunuiĝu tiel, ke ĉiu ne ĉesu ami sin mem pli ol ĉiujn ceterajn kaj samtempe malhelpu neniujn, kaj ke ĉiuj kune en tiu maniero vivu kvazaŭ en konkorda socio. Grandaj militoj okazis pro tiu ideo. Ĉiuj militantoj tiutempe firme kredis, ke scienco, saĝo kaj instinkto de memkonservado finfine devigos la homojn unuiĝi en socio konkorda kaj racia, kaj tial dume, por rapidigi la aferon, la “saĝegaj” penis laŭeble rapide ekstermi ĉiujn “nesaĝegajn” kaj ne komprenantajn ilian ideon, por ke tiuj ne malhelpu la triumfon de la ideo. Sed la instinkto de memkonservado rapide malfortiĝis, aperis homoj ambiciaj kaj voluptamaj, kiuj rekte postulis ĉion aŭ nenion. Por akiri ĉion estis uzata krimo, kaj okaze de fiasko — suicido. Aperis religioj, kultantaj neekzistadon kaj memdetruon cele al eterna paco en nenieco. Finfine tiuj homoj laciĝis pro la sensenca laboro, kaj sufero vidiĝis en ĉies vizaĝo, kaj tiuj homoj proklamis, ke sufero estas beleco, ĉar nur en sufero eblas pensado. Ili glorigis suferon en siaj kantoj. Mi iradis inter ili, tordante miajn brakojn, kaj priploris ilin, sed mi amis ilin eble eĉ pli forte ol antaŭe, kiam en iliaj vizaĝoj mankis sufero kaj kiam ili estis senpekaj kaj belegaj. Mi ekamis ilian teron, kiun ili malsanktigis, eĉ pli forte ol kiam ĝi estis paradizo, nur pro tio, ke sur ĝi aperis malfeliĉo. Ve, mi ĉiam amis malfeliĉon kaj triston, sed nur por mi, por mi mem, kaj nun mi ploris pri ili, ĉar mi kompatis ilin. Mi etendis al ili miajn brakojn, despere akuzante, kondamnante kaj malestimante min. Mi parolis al ili, ke ĉio okazis pro mi, nur pro mi, kaj ke mi alportis al ili la korupton, la malsanojn kaj la mensogon! Mi petegis ilin krucumi min, mi instruis al ili, kiel ili konstruu la krucon. Mi ne povis, mi ne havis fortojn por mortigi min, sed mi deziris akcepti de ili turmentojn, mi soifis turmentojn, mi soifis ke en tiuj turmentoj estu verŝita mia tuta sango ĝis la lasta guto. Sed ili nur priridis min kaj fine ili taksis min **freneza profeto**. Ili senkulpigis min, ili parolis, ke ili ricevis nur tion, kion ili mem deziris, kaj ke ĉio okazinta ne povus ne okazi. Finfine, ili anoncis al mi, ke mi iĝas danĝera por ili, kaj ke ili metos min en frenezulejon, se mi ne silentiĝos. Tiam aflikto tiel forte venis en mian animon, ke mia koro kunpremiĝis, kaj mi sentis, ke mi mortos, kaj tiam... jes, ĝuste tiam mi vekiĝis.

Estis jam mateno; kvankam ankoraŭ ĉio mallumis, sed estis ĉirkaŭ la sesa horo. Mi vekigis sur la sama fotelo, mia kandelo plene forbrulis, ĉe la kapitano ĉiuj dormis, kaj regis silento tre nekutima en nia loĝejo. Unue mi tuj salte stariĝis ekstreme mirigita; ankoraŭ neniam al mi okazis io simila, eĉ en bagateloj kaj detaloj: ekzemple, mi antaŭe neniam ekdormis sur mia fotelo. Dum mi staris, rekonsciigante — mi subite ekvidis mian pretigitan kaj ŝargitan revolveron, sed mi tuj forpuŝis ĝin de mi! Ho, nun mi volis vivi, nur vivi! Mi levis la brakojn kaj alvokis la eternan veron; pli ĝuste: mi ne alvokis, sed ekploris; ekstazo, nemezurebla ekstazo kaptis min la tutan. Jes, mi volis vivi kaj prediki! Pri predikado mi decidis tiuminute kaj, certe, por la tuta vivo! Mi predikos, mi volas prediki. Kion? La veron, ĉar mi vidis ĝin, mi vidis ĝin propraokule, mi vidis ĝin en ĝia tuta gloro!

Kaj de tiam mi predikas! Krome — mi amas ĉiujn, kiuj ridas pri mi, mi amas ilin pli ol ĉiujn ceterajn. Mi ne povas kaj ne kapablas klarigi la kialojn, sed ja estas tiel. Ili diras, ke mi jam nun eraras, kaj kio estos poste, se jam nun mi eraras? Tute ĝuste kaj vere: mi eraras, kaj eble poste estos pli malbone. Kaj mi certe kelkfoje eraros antaŭ ol mi trovos, kiel mi prediku, per kiuj vortoj kaj faroj, ĉar estas tre malfacile plenumi tion. Mi ja ankaŭ nun vidas tion klarege, sed atentu: kiuj ne eraras? Tamen intertempe ja ĉiuj iras al la sama celo, almenaŭ ĉiuj strebas al ĝi, de saĝulo ĝis plej aĉa rabisto, sed per diversaj vojoj. Ĉi tiu veraĵo estas malnova, sed nova en ĝi estas tio, ke mi ne povos grave erari. Ĉar mi vidis la veron, mi vidis kaj scias, ke la homoj povas esti belegaj kaj feliĉaj, sen perdi la kapablon vivi sur la tero. Mi ne volas kaj ne povas kredi, ke la malbono estas normala homa stato. Sed ili ĉiuj ja ridas nur pri tiu mia kredo. Sed ĉu mi povas ne kredi? Ja mi vidis la veron — mi ne inventis ĝin per mia menso, sed vidis, ja mi vidis ĝin, kaj ĝia *viva imago* por ĉiam plenigis mian animon. Mi vidis ĝin tiel plena kaj senmanka, ke mi ne povas kredi, ke la homoj povas ne havi ĝin. Kiel do mi povos erari? Ja mi certe, eĉ kelkfoje, devios kaj eble mi parolos per fremdaj vortoj, sed ne longe: la viva imago de tio, kion mi vidis, ĉiam estos kun mi, kaj ĝi ĉiam korrekto kaj direktos min. Ho, mi estas vigla kaj freŝa, mi iras, mi iros, eble eĉ dum mil jaroj. Sciu, ke mi komence volis kaŝi, ke mi koruptis ilin ĉiujn, sed tio estis eraro — jen mia unua eraro! Sed la vero flustris al mi, ke mi *mensogas*, ĝi min savis kaj redirektis. Sed mi ne scias, kiel necesas aranĝi la paradizon, ĉar mi ne kapablas klarigi tion per vortoj. Post mia sonĝo mi perdis la vortojn

— almenaŭ ĉiujn ĉefajn vortojn, la plej necesajn. Sed ne gravas: mi iros kaj ĉiam parolos senlace, ĉar mi ja vidis propraokule, kvankam mi ne kapablas rakonti tion, kion mi vidis. Sed ĝuste tion la priridantoj ne komprenas: “Vi vidis sonĝon, deliron, halucinon”. Aĥ! Ĉu tio estas tro saĝa? Kaj ili tre fieras! Ĉu sonĝo? Kio estas sonĝo? Ĉu nia vivo ne estas sonĝo? Mi eĉ pli diros: mi konsentas, ke ĉi tio eble neniam realiĝos, kaj la paradizo neniam estos (ja ĉi tion mi komprenas!), — tamen mi predikados. Cetere, ja estas tre facile: ĉio aranĝiĝus dum unu tago, *dum unu horo!* Ĉefe — amu la aliajn kiel vin mem; tio estas la ĉefa, kaj tio estas ĉio, nenio plia estas necesa: kaj ĉio tuj aranĝiĝos. Cetere, tio estas nur la malnova vero, kiun oni bilionfoje ripetis kaj legis, sed ĝi ne enviviĝis! “La konscio de la vivo estas pli supera ol la vivo, la sciado de la leĝoj de l’ feliĉo estas pli supera ol la feliĉo” — jen kontraŭ tio necesas batali. Kaj mi batalos. Se nur ĉiuj ekdeziros, ĉio tuj aranĝiĝos.

Sed tiun etan knabinon mi trovis... Kaj mi iros! Mi iros!

Tradukis **Aleksander Korĵenkov**

NOTOJ

Honesta ŝtelisto (Честный вор) aperis kune kun *Ekssoldato* en *Oteĉestvennyje zapiski* (1848. №4). En 1860 Dostojevskij kunigis ambaŭ rakontojn kaj eldonis ilin sub la komuna titolo *Honesta ŝtelisto*. La traduko de G. Arosev unue aperis en *Blankaj noktoj* (p. 235–250) poste en *Rusa novelaro* (p. 186–199).

... **mi prenos nur po tri arĝentajn rublojn monate**. Tiutempe unu arĝenta rublo kostis preskaŭ kvar rublojn monbilete.

Emelja (Емеля). Karesa derivaĵo de Emiliano (Емельян), la rusa formo de Emilĉjo. Dostojevskij unuafoje menciis Emilianon Iliĉ en *Malriĉaj homoj* (1848), vidu p. 62 de la Esperanta traduko en *Blankaj noktoj*.

Novjara balo kaj nupto (Ёлка и свадьба) aperis en *Oteĉestvennyje zapiski* (1848. №9). Dostojevskij redaktis la tekston por la libroformaj eldonoj en 1860 kaj 1866. La traduko de A. Korĵenkov aperis en *Rusa novelaro* (p. 200–206).

Novjara balo por infanoj. Ruse ĉi tiu balo nomiĝas simple “ёлка”, t. e. *abio*.

Con amore. Kun amo (*it.*).

Juliano Mastakoviĉ. En sia felietono *La Peterburga kroniko* Dostojevskij skribis: “... mia bona konato, eksa bondeziranto kaj eĉ iomete mia protektinto, Juliano Mastakoviĉ intencas edziĝi” (*Sankt-Peterburgskije Vedomosti*, 27 apr 1847). En ĉi tiu teksto li mencias ankaŭ la nomon de la fianĉino — Glafira Petrovna. Pli detale Juliano Mastakoviĉ estas priskribita en *La malforta koro* (1848).

Licencohavanto (Откупщик). Entreprenisto, aĉetinta ŝtatan licencon, kutime temis pri licenco por vendado de alkoholaĵoj.

Nec plus ultra. Plej altgrade, ekstreme (*lat.*).

Abordi. Dostojevskij uzas la verbon “абордировать”, kiu devenas el la franclingva “aborder” (en mararmeo: proksimiĝi tuŝdistance al alia ŝipo por kaperi ĝin), en la senco “ataki”.

Knabo ĉe Krista abio (Мальчик у Христа на ёлке) aperis en 1876 kiel parto de la januara eldono de *La taglibro de verkisto*. La traduko de A. Korĵenkov aperis en *La Ondo de Esperanto*, 2004. №1.

Sed mi estas romanisto... Antaŭe en ĉi tiu ĉapitro Dostojevskij skribis pri sia intenco verki romanon pri rusaj infanoj kaj pri iliaj gepatroj.

... **sur la forno**. En la tradicia rusa domo sur la forno estas kuŝejo.

La kampulo Marej (Мужик Марей) aperis en *La taglibro de verkisto* (februaro 1876). La Esperanta traduko de A. Korĵenkov unue aperis en *La Ondo de Esperanto*, 2003, №4, poste en la broŝuro *Fjodor Dostojevskij en Esperanto*.

Professions de foi. 1. Simboloj de la kredo, kredkonfeso; 2. Mondkonceptoj (*fr.*).

... **naŭ jarojn ... dudek naŭ jarojn**. Unuafoje Dostojevskij venis al la vilaĝo Darovoje printempe 1832, kiam li havis ne naŭ, sed dek jarojn. La priskribita evento en la bagnejo okazis la 9an de aprilo 1851, la duan tagon de la Paska semajno.

M-cki. La polan revoluciulon Aleksander Mireckij (1822–?) Dostojevskij priskribis en la 8a ĉapitro *Kamaradoj* de la dua parto de *Noticoj el la domo de morto*. Post kvinjara bagnado Mireckij estis liberigita la 17an de novembro 1851, do ses monatojn post la priskribita tago.

Je haïs ces brigands! Mi abomenas ĉi tiujn banditojn! (*fr.*).

... **elpensitan rakontanton**. *Noticoj el la domo de morto* estis eldonitaj en 1860–62 kiel posteuma kajero de Aleksandr Petroviĉ Gorjanĉikov.

... **tre multaj pensas kaj eĉ nun firme kredas, ke mi estis sendita al bagnado pro murdo de mia edzino**. Anna Dostojevskaja rememoris, ke, kvankam antaŭ ilia konatiĝo ŝi sciis, ke li estis kondamnita pro politika krimo, ŝi plurfoje aŭdis en sia junaĝo, ke Dostojevskij murdis sian edzinon. Ŝi asertis, ke ĉi tiu absurda onidiro estis konata ankaŭ en la rusa komunumo en Dresdeno, kie la geedzoj Dostojevskij loĝis en 1869–71.

Marej. Mark Jefremov, kampulo el Darovoje.

Aksakov, Konstantin Sergejeviĉ (1817–1860). Rusa poeto, kritikisto, dramaturgo, historiisto, teoriisto de “slavofilismo”. Temas pri lia eseo *Pri la moderna homo* el la artikolaro *Frata helpo*, kompilita kaj eldonita de la Slava Komitato kun bonfara celo (por helpi la Balkanajn slavojn en tiutempa milito). La vortojn de Aksakov pri la klereco de la rusa popolo Dostojevskij traktis en la antaŭa ĉapitro de la *Taglibro*.

La sonĝo de ridinda homo (Сон смешного человека) aperis en *La taglibro de verkisto* (aprilo 1877). La traduko de A. Korĵenkov aperis en *Rusa novelaro* (p. 207–222).

Freneza profeto. Temas pri “juródivyj” (юродивый) — askete vivanta viro kun profetaj kapabloj. Pluraj el ili ŝajnis sin frenezuloj por profeti senpune. La popolo alte aprecis ilin. Kelkaj el ili estis rekonitaj de la rusortodoksa eklezio. Vidu, ekzemple, tiun personon en *Boriso Godunov* (verkita en 1825, publikigita en 1831) de A. Puŝkin, kiu sentime parolas al la caro. Aliaj tradukoprovoj en Esperanto: *idiotulo, preĝeja idioto, simplulo, ŝajnfrenezulo, sankta stultulo, dia stultulo, malsaĝulo pro Kristo*.

Fontoj

Dostojevskij, Fjodor Miĥajloviĉ. *Blankaj noktoj* / Trad. el la rusa Grigorij Arosev, Aleksej Birjulin, Aleksander Korĵenkov; Antaŭpar., koment. Aleksander Korĵenkov. — Kaliningrado: Sezonoj, 2002. — 448 p. — (Serio *Rusa literaturo*, Vol. 8).

Korĵenkov, Aleksander. *Fjodor Dostojevskij en Esperanto*. — Kaliningrado: Sezonoj, 2005. — 19 p. — (Serio *Sed ne el katedro*; №2).

Korĵenkov, Aleksander. *Fjodor Dostojevskij en Esperanto*. — Kaliningrado: Sezonoj, 2011. — 33 p. (*Virtuala Biblioteko de Sezonoj*; №8). — [Ampleksigita bitlibra eldono: pdf, ePub].

Rusa novelaro. Volumo 1. La 19a jarcento / Komp. Aleksander Korĵenkov, Nikolai Lozgaĉev; Trad. el la rusa Grigorij Arosev, Aleksej Birjulin, Halina Gorecka, Antoni Grabowski, Vladimir Jurganov, Aleksander Korĵenkov, Valentin Melnikov, Nikolai Lozgaĉev, Ilsa Novikova, Sergio Pokrovskij, Dementi Staritsky, Tatjana Vŝivceva, Vladimir Vyĉegĵanin; Antaŭpar. Halina Gorecka; Koment. Aleksander Korĵenkov. — Kaliningrado: Sezonoj, 2003. — 400 p. — (Serio *Rusa literaturo*; Vol. 9).

Aleksander Korĵenkov

Virtuala Biblioteko de Sezonoj

№1. Aleksandr Puŝkin. *La pika damo.*

Tradukis Aleksander Korĵenkov.

Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 30 paĝoj.

№2. Anton Ĉeĥov. *Sveda alumeto.*

Tradukis Aleksander Korĵenkov.

Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 24 paĝoj.

№3. Edgar Allan Poe. *La falo de la domo Usher.*

Tradukis Edmund Grimley Evans.

Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 24 paĝoj.

№4. Fjodor Dostojevskij. *Blankaj noktoj.*

Tradukis Grigorij Arosev.

Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 48 paĝoj.

№5. Arthur Conan Doyle. *La ĉashundo de la Baskerviloj.*

Tradukis William Auld.

Kaliningrado: Sezonoj, 2010. 168 paĝoj.

№6. Harrison, Harry. *Naskiĝo de la Rustimuna Ŝtalrato.*

Tradukis Reinhard Fössmeier, Edmund Grimley Evans, Rob Helm, Konrad Hinsen, Pierre Jelenc, Jorge Llambías, Kevin Schoedel, Mark Weddell.

Kaliningrado: Sezonoj, 2011. 195 paĝoj.

№7. Nikolaj Gogol. *Palto.*

Tradukis Aleksander Korĵenkov.

Kaliningrado: Sezonoj, 2011. 35 paĝoj.

№8. Aleksander Korĵenkov. *Fjodor Dostojevskij en Esperanto.*

Kaliningrado: Sezonoj, 2011. 33 paĝoj.

№9. Charles Dickens. *La postlasitaj paperoj de la Klubo Pikvika.*

Ĉapitroj 1–7.

Tradukis William Auld.

Kaliningrado: Sezonoj, 2012. 121 paĝoj.

№10. Aleksander Korĵenkov.

Unu Ringo ilin Regas: John Ronald Reuel Tolkien en Esperanto.

Kaliningrado: Sezonoj, 2012. 22 paĝoj.

№11. Georges Simenon. *Maigret hezitas.*

Tradukis Daniel Luez.

Kaliningrado: Sezonoj, 2012. 142 paĝoj.

№12. Miĥail Lermontov. *Princidino Mary.*

Tradukis Nikolaj Danovskij.

Kaliningrado: Sezonoj, 2014. 86 paĝoj.

№13. L. M. Zamenhof. *Kongresaj paroladoj.*

Kaliningrado: Sezonoj, 2015. 64 paĝoj.

№14. Aleksandr Saĥarov. *Superforta ambicio.*

Kaliningrado: Sezonoj, 2017. 31 paĝoj.

№15. Valerij Brjusov. *Kvar noveloj.*

Tradukis Grigorij Arosev, Aleksander Korĵenkov, Ilsa Novikova.

Kaliningrado: Sezonoj, 2018. 33 paĝoj.

№16. *Orienta Almanako.*

Tradukita el la araba, armena, ĉeĉena, hebrea, hinda, ĥina, japana, kartvela, lezgina, sanskrita kaj tatara lingvoj.

Kaliningrado: Sezonoj, 2018. 80 paĝoj.

№17. *El la rusa poezio.*

Tradukis Valentin Melnikov.

Kaliningrado: Sezonoj, 2020. 90 paĝoj.

№18. Miĥail Korotkov.

Io devas okazi.

Kaliningrado: Sezonoj, 2020. 117 paĝoj.

№19. Fjodor Dostojevskij. *Kvin rakontoj.*

Tradukis Grigorij Arosev, Aleksander Korĵenkov.

Kaliningrado: Sezonoj, 2021. 55 paĝoj.

Nia elŝutejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Libroj/Libroj.php>

ENHAVTABELO

Aleksander Korĵenkov. Antaŭparolo.....	4
Honesta ŝtelisto (Tradukis Grigorij Arosev)	5
Novjara balo kaj nupto (Tradukis Aleksander Korĵenkov)	18
Knabo ĉe Krista abio (Tradukis Aleksander Korĵenkov).....	25
La kampulo Marej (Tradukis Aleksander Korĵenkov)	29
La sonĝo de ridinda homo (Tradukis Aleksander Korĵenkov) ..	34
Aleksander Korĵenkov. Notoj.....	50
Virtuala biblioteko de <i>Sezonoj</i>	53
Enhavtabelo	55